

principii

Revista Studențescă a Facultății de Teologie Ortodoxă
Ep.Dr. Vasile Coman din cadrul Universității din Oradea

NR. I (MAI-IUNIE)
2012

Sumar

Editorial - <i>Paul-Dan Țop</i>	3
Autoritate, slujire și responsabilitate - <i>Pr. prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu</i>	4
Problema răului – <i>Pr. prof. univ. dr. Marius Țepelea</i>	5
File din calendar (duminicile mai-iunie) - <i>Sfântul Teofan Zăvorâtul</i>	6
Sfintele Sărbători(mai-iunie) - <i>Ovidiu Dan Botiș</i>	9
Creația între credința și știință - <i>Andrei Bențe</i>	11
Sfânta Tradiție - Viață din viața Bisericii - <i>Adrian Fertea</i>	14
Iluminismul și școala ardeleană - <i>Bogdan-Ionuț Mikulaș</i>	16
Despre căsătorie și viața de familie - Câteva sfaturi ale Sfântului Ioan Gură de Aur - <i>Daniel Nicolae Iștoc</i>	19
Preotul duhovnic, doctorul sufletului - <i>Ioan Claudiu Mance</i>	22
Familia creștină între modernitate și simplitate - <i>Ioana Filipcic</i>	23
Mănăstirea Izbuc-istorie, spiritualitate și cultură - <i>Singhel Antonie Vaș</i>	25
Icoană, artă și sacralitate - <i>Maria-Corina Bronț</i>	28
Poezie - <i>Maria-Corina Bronț</i>	31
Personalități românești - Mihai Eminescu - <i>Paul-Dan Țop</i>	31
Viva academia - <i>Paul-Dan Țop</i>	32
Cercul studențesc Nihil Sine Deo - <i>Ioan Claudiu Mance și Pr. Prep. Univ. George Indreacă</i>	34
Cuvântul care zidește - Importanța Duhovnicului în viața spirituală a creștinului ortodox - <i>Pr. lect. univ. dr. Emil Cioară</i>	35
Traduceri inedite din Părinții Bisericești - <i>drd. Corneliu Clop</i>	37
Sinaxar (mai-iunie) - <i>Ovidiu Dan Botiș</i>	37
Anecdote - <i>Ioana Filipcic</i>	39
Redacția.....	43

Dragi cititori,

O nouă revistă a luat ființă în această primăvară mult așteptată în cadrul Universității din Oradea, este vorba despre *Revista Principii* - revista studentescă a Facultății de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”.

Ceea ce demult era doar o idee, un vis pe care îl aveam, ceva ce dintr-o lipsă poate a curajului ori a îndrăzelii nu s-a petrecut mai devreme, a devenit acum o realitate. Așa se face că într-o zi de aprilie, întâlnindu-mă cu Pr. Nicu Dumitrașcu, decanul facultății, cu prilejul unor aspecte legate de curs, mi-am luat inima în dinți și i-am împărtășit ideea. Îndată am văzut o față zâmbitoare și un răspuns afirmativ: *Sigur, foarte bine Paul! Doar să ai cine să te ajute*(se referea la studenți) *căci din partea mea ai tot sprijinul!*

Bucuria a fost enormă pentru mine și repede după aceea am contactat colegii la care mă gândisem încă dinainte, să facă parte din colectivul redacțional. Astfel am luat legătura cu ei și bucuria mi-a fost și mai mare când toți mi-au confirmat colaborarea.

Munca nu a fost ușoară, precum știm că nimic nu e ușor, mai ales la început. Am început a ne întâlni săptămânal, să discutăm diferite aspecte și a distribui sarcinile, apoi am început munca.

La câteva zile, am luat legătura cu Pr. Viorel Popa, directorul de departament al facultății, care de asemenea a fost plăcut impresionat de acțiune, spunându-mi că era nevoie de așa ceva, și ne-a garantat toată susținerea din partea sa. Și așa a luat chip văzut *Revista Principii*.

Revista Principii nu este una complicată, ci una simplă precum celelalte reviste studentești, însă ceea ce aduce nou este faptul că ea va trata toate temele prin prisma principiilor morale, creștin-ortodoxe

de care societatea duce atât de mult lipsă azi.

Revista va aborda subiecte din toate domeniile, raportându-se în special la provocările tinerilor din ziua de zi, încercând a le da și un răspuns, dar și de a le fi alături. De asemenea, va pune un accent important pe aspectele sociale, culturale și religioase ale lumii de azi. Un alt aspect important pentru vremurile de azi este acela de a înțelege importanța, misiunea și rolul Bisericii în viața noastră, a tuturor, indiferent de vârstă, de clase sociale ori domenii de activitate, de studii, de etnie, sex etc; de a conștientiza cu adevărat că nu suntem singuri pe lume, că trăim într-o societate în care trebuie să ne ajutăm, să fim mai buni, mai sinceri, alături de ceilalți atât la bine cât și la rău, și să nu uităm că acolo sus e Cineva care ne iubește, Care așteaptă de la noi să iubim așa cum El ne iubește, să avem un dialog cel puțin....

Cam așa ceva și-a propus revista să realizeze, un liant între cer și pământ, om și Biserică, tineri și Dumnezeu.

Revista Principii se adresează tuturor studenților, indiferent de facultate sau profilul pe care îl au, precum și tuturor tinerilor, dar de asemenea și cadrelor didactice. Oricare dintre cei ce îndrăgesc cele până acum menționate sunt așteptați spre colaborare, fie pentru a scrie, fie pentru diverse sugestii către redacție.

La final, mulțumesc colegilor mei, colectivului redacțional pentru colaborare și receptivitatea de care au dat dovadă, tuturor colaboratorilor primului număr, și nu în ultimul rând, atât Pr. prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu, decan al Facultății de Teologie Ortodoxă, cât și Pr. lect. Univ. dr. Viorel-Cristian Popa, director de departament și diac. prep. univ. Florin Tomoiogă pentru toată susținerea lor.

*Paul Țop
Redactor Șef*

AUTORITATE, SLUIJIRE ȘI RESPONSABILITATE

Cineva m-a întrebat odată, la o conferință: *ce soluții ne dau sfinții pentru rezolvarea crizei sociale, politice și morale a societății în care trăim astăzi?*

Vorbeam despre confruntarea dintre Sfântul Vasile cel Mare și împăratul Valens, iar mesajul final era că într-o confruntare a autorităților, *autoritatea umană*, fie ea chiar imperială, dictatorială și lipsită de orice suport democratic, nu va putea niciodată să învingă *autoritatea divină*, singura autoritate legitimă și ireproșabilă.

N-a fost prea mulțumit. Ar fi vrut ceva mult mai concret, ar fi vrut o soluție imediată și cu caracter general, dar așa ceva este imposibil.

Nu există rețete miraculoase, mai ales atunci când vorbim despre persoane care au trăit în urmă cu mai bine de un mileniu și jumătate, însă virtuți ca tăria de caracter, spiritul de sacrificiu, demnitatea, onestitatea și onoarea vor rămâne totdeauna un *semn al valorii* și al *responsabilității lor*.

Întrebarea pe care și-o pun cu certitudine mulți dintre noi este: de ce trebuie să apelăm la sfinți atâta vreme cât noi trăim după alte principii care, de cele mai multe ori, nu se încadrează nici pe departe în coordonatele morale ale vieții lor. Noi ne plângem permanent că ierarhia valorilor s-a răsturnat cu susul în jos, însă nu facem nimic concret pentru a redresa situația.

Să nu uităm că *sfinții* au trăit în vremuri mult mai grele decât ale noastre, în care raporturile interumane erau definite prin cruzime și nedreptate, în care orice opoziție era eliminată cu brutalitate, însă au avut curajul să propună și să susțină cu prețul vieții un sistem social bazat pe iubirea aproapelui și pe slujirea lui necondiționată.

Au fost singurii care au înțeles perfect mesajul Mântuitorului cu privire la autoritate și slujire: *cel mai mare trebuie să fie slujitorul celor mai mici*.

Cu alte cuvinte, potrivit Evangheliei, într-o societate creștină nu trebuie să existe raporturi de putere și dominare între oameni, ci de iubire, de respect și de prețuire. De aceea, cei care ajung să dețină funcții administrative importante, funcții politice sau religioase, trebuie să fie în slujba oamenilor, să fie primii care se sacrifică atunci când nevoile țării o cer.

Se știe că puterea exemplului este mai mare decât orice îndemn teoretic, iar fapta mai importantă decât cuvântul.

Sfinții sunt cei care s-au pus în slujba celorlăți, și-au vândut averile pentru alinarea suferințelor celor năpăstuiți, nu și le-au înmulțit pe seama ignoranței, sărăciei și nevoilor imediate ale altora; s-au ridicat împotriva nedreptăților la care erau supuși alții, cu riscul de a-și pierde ei înșiși viața; n-au fost niciodată lacomi, nu și-au însușit ceea ce nu era al lor, din contră, au dăruit celor mai săraci și cele primite; s-au simțit responsabili pentru toate greșelile pe care le-au săvârșit și au făcut penitență mai aspră decât prevedeau canoanele creștine; n-au făcut promisiuni deșarte și nici n-au înșelat pe nimeni; s-au considerat robi ai unui singur Domn, al cerului și al pământului, n-au fost robii și sclavii altor oameni, ci doar i-au slujit din iubire sinceră, așa cum le-a arătat Iisus Hristos; n-au dorit onoruri pentru că știau că Dumnezeu îi va slăvi în ceruri.

Iată de ce sfinții trebuie să fie modelele noastre de viață și, în special, ale acelor care, prin voia lui Dumnezeu, ocupă astăzi funcții importante în societatea noastră.

Nu este nimic anacronic în a ne raporta permanent la ei pentru că, dacă din punct de vedere material, lumea a cunoscut o evoluție uluitoare, mai ales în ultimul secol,

din punct de vedere spiritual există un deficit considerabil.

*Pr. prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu
decan al Facultății de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”*

Problema răului

Problema apariției răului în lume i-a preocupat atât pe teologii creștini, indiferent de confesiune, cât și pe evrei, musulmani, budhiști, confucianiști, pâgâni, filosofi și psihologi. S-au scris probabil mii de cărți despre această problemă, unele mai aproape de adevăr, altele mai departe. Vom aborda în cele ce urmează problema răului din punct de vedere al Bisericii Ortodoxe.

Cuvântul *rău* provine, vine în limba română de la latinescul *reus*, care înseamnă *acuzat, vinovat*. În limba greacă este denumit prin termenul *poneros*¹.

Conform referatului biblic al creației, răul a apărut în lume prin căderea lui Lucifer și a cetei de îngeri care l-a urmat. Biserica Creștină a afirmat și a susținut că nu Dumnezeu este Creatorul răului, așa cum afirmau ereticii gnostici și manihei. Teologul Ion Bria afirma:

„Răul nu este un principiu ontologic sau demiurgic. Răul nu are o bază a existenței și nici o existență proprie care ar fi date de Dumnezeu”².

Răul nu are o subzistență în sine, dar poate primi subzistență într-un subiect, prin voia acestuia. Omul poate deschide calea răului prin voința sa proprie. Răul îmbracă și anumite forme văzute și simțite: suferință, deoarece sapă chiar la temelia

vieții; schimbarea ordinii date de Dumnezeu și inexistența sau moartea³.

Dar răul dispare odată cu îndreptarea și schimbarea voinței celui care l-a produs anterior. După Sfântul Maxim Mărturisitorul, răul nu are o ființă proprie, nu e nici cantitate, nu are nici început și nici sfârșit:

„Răul este abaterea puterilor sădite în fire de la scopul lor... Este mișcarea nesocotită a puterilor naturale spre altceva decât spre scopul lor, în urma unei judecăți greșite”⁴. Sfântul Nicolae Cabasila dă o definiție scurtă, dar foarte cuprinzătoare a răului: *“Răul cu adevărat este ceea ce se împotrivesc voii lui Dumnezeu”⁵.* Sfântul Ioan Scărarul afirmă despre rău următoarele: *“Răul este ca o putere metafizică, în stare să deformeze ființa umană”⁶.*

Iată ce păreri unanime au Sfinții Părinți despre rău. O viziune aparte, mai filosofică, avem la Dionisie Pseudo-Areopagitul. El afirmă că demonii nu sunt din firea lor răi, ci au devenit răi prin încetarea de a săvârși binele⁷. Demonii sunt răi prin lipsa virtuților îngerești. Răul la demoni este mânia irațională, dorința nechibzuită, imaginație nestăpânită:

„Neamul demonilor este rău fiindcă au căzut de la deplinătatea darului ce le fusese dat, dar al binelui. Darurile îngerești hărăzite lor n-au suferit vreodată schimbare ele însele, ci sunt întregi și strălucite, chiar dacă demonii nu văd

³Ibidem.

⁴Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, în Filocalia română, volumul 3, ediția a-II-a, Editura Harisma, București, 1994, traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, p. 31.

⁵Sfântul Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, Sibiu, 1946, p. 179.

⁶Sfântul Ioan Scărarul, *Scara raiului*, traducere, note și comentarii de Mitr.dr. Nicolae Corneanu, Editura Amarcord, Timișoara, 1994, p. 52.

⁷Dionisie Pseudo-Areopagitul, *Despre numele divine*, ediția a-II-a, Editura Institutului European, Iași 1993, p. 92.

¹ Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 334.

²Ibidem.

aceasta, pentru că și-au orbit puterile lor de a vedea binele”¹, concludă Dionisie, care observă profund natura răului în îngerii căzuți.

Un teolog contemporan rus, Paul Evdokimov, are o viziune originală asupra răului. El descrie trei aspecte ale răului: parazitismul, impostura și parodia. Parazit, deoarece răul formează o excrescență monstruoasă, o floare demonică pe făptura creată de Dumnezeu. Impostor, fiindcă substituie (încearcă de fapt să substituie) attributele divine. Invidios, fiindcă îl parodiază pe Creator și construiește propria sa împărăție fără Dumnezeu².

Sfinții Părinți, spre deosebire de filosofi antici, nu se ocupă foarte mult de răul în sine, ci de indentificarea, combaterea și surparea lui. Toți sunt de acord că răul apare în creație odată cu alungarea lui Lucifer din rai și a îngerilor care l-au ascultat. Diavolii se găsesc astfel luptători împotriva lui Dumnezeu și a binelui, și mai târziu împotriva neamului omenesc. Se preocupă după cădere doar de falsificarea adevărului, de întoarcerea creației împotriva Creatorului ei.

Răul se lipește de creație în mod parazitar, o pervertește, o golește de esență și o devorează, dorind să o ducă în neantul din care a fost creată³. Creștinismul nu vede în rău o simplă lipsă a binelui, ci o libertate eșuată și devenită rea voință. Răul nu se personalizează decât dacă i se oferă un lăcaș ființial prin voia liberă a oamenilor. Răul intrând în lume prin voința liberă a ființelor care îl acceptă, nu este o fire, ci o stare. Vladimir Lossky afirmă:

„Firea binelui este mai puternică decât obișnuința răului, căci binele există, pe când răul nu există, sau mai degrabă nu există decât în momentul când este

săvârșit”⁴. Păcatul este o boală a voinței, care se înșală, confundând binele cu răul. Răul devine realitate numai prin îngăduința voinței umane, ea este singura lui subzistență. Răul a început însă în lumea spirituală a cetelor îngerești, în voința duhurilor căzute și vrăjmașe lui Dumnezeu, fiind o atracție a voinței către neant, o tăgăduire a ființei și a creației, o ură furioasă împotriva harului divin⁵.

În concluzie, pentru Biserica Ortodoxă, răul e o realitate, o lipsă, o imperfecțiune, nu o natură, ci o stare. În rău există activitate, este o atitudine personală împotriva lui Dumnezeu și a voii sale. Viziunea asupra răului trebuie să fie deci personalistă, căci răul e injustificabil, avându-și originea în libertatea celui ce îl săvârșește. De fapt, omul a ales răul pentru că i-a fost sugerat⁶.

Pr. prof. Univ .dr. Marius Țepelea
Facultate de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”

FILE DIN CALENDAR

(Duminicile mai – iunie)

Duminica Slăbănogului

[Fapte 9, 32-42; In. 5,1-15].

„De acum te-ai făcut sănătos; să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău.” Păcatul nu vatămă doar trupul, ci și sufletul. Uneori, lucrul e cât se poate de vădit; alteori, nu atât de vădit, dar adevărul rămâne adevăr, că și bolile trupului sunt toate și întotdeauna urmare a păcatelor și pentru păcate. Păcatul se săvârșește în suflet și îl face bolnav de-a dreptul; însă

¹Ibidem.

²Paul Evdokimov, *Vârstele vieții spirituale*, Editura Christiana, București, 1993, p. 74.

³Ibidem, p. 76.

⁴Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii Răsăritului*, Editura Anastasia, București, 1993, p. 156.

⁵Ibidem, p. 157.

⁶Vladimir Lossky, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, Editura Enciclopedică, București, 1993, p. 110.

dacă trupul își trage viața de la suflet, firește că un suflet bolnav nu poate oferi trupului o viață sănătoasă. Singur faptul că păcatul aduce după sine întuneric sufletească și urât are o înrăurire nesănătoasă asupra sângelui, care este temeiul sănătății trupesti; dar dacă stai să te gândești că el ne desparte de Dumnezeu, Care este Izvorul vieții, și îl pune pe om în potrivnicie față de toate legile care lucrează atât în el, cât și în natură, te vei minuna cum de rămâne viu păcătosul după ce a păcătuț. Pricina este numai mila lui Dumnezeu, care așteaptă pocăința și întoarcerea lui. Prin urmare, bolnavul este dator, mai înainte de orice, să se grăbească a se curăți de păcat și să se împace în conștiința sa cu Dumnezeu. Acest lucru netezește și drumul lucrării binefăcătoare a medicamentelor. Am auzit că era un doctor de seamă care nu se apuca de tratament până ce bolnavul nu se spovedea și nu se împărtășea cu Sfintele Taine; și cu cât era mai anevoie de vindecat boala, cu atât cerea mai stăruitor acest lucru.

Duminica Samarinenții

[Fapte 11, 19-26, 29-30; In. 4, 5-42].

Cei din cetatea samarinencei, după ce Mântuitorul a petrecut la ei două zile, grăiau către dânsa: „De acum credem nu numai pentru cuvântul tău, fiindcă noi înșine am auzit și am cunoscut că acesta este Mântuitorul lumii, Hristosul”. Așa este cu toți. Mai întâi sunt chemați la Domnul prin cuvânt din afară sau, ca la noi acum, pe calea nașterii; iar mai apoi, când gustă în fapt ce este viața în Domnul, deja nu se mai țin de Domnul prin obștea creștinească, ci prin unirea lăuntrică cu El. Acest lucru trebuie să-l aibă ca lege toți cei care se nasc în obști creștine, să nu se mărginească, adică, a ține de Domnul numai pe dinafară, ci să se îngrijească a se uni cu El lăuntric, pentru ca mai apoi să poarte deja în sine mărturia statornică a faptului că stă într-un adevăr. De ce este nevoie însă pentru asta?

Este nevoie să întrupăm în noi înșine adevărul lui Hristos, iar adevărul lui Hristos este scularea celui căzut. Așadar, dezbracă-te de omul cel vechi, care putrezește în ghearele poftelor amăgitoare și îmbracă-te în omul cel nou, zidit după Dumnezeu într-o dreptate și precuvioșia adevărului, și vei cunoaște în tine însuși că Domnul Iisus Hristos e, cu adevărat, Mântuitorul nu doar al lumii îndeobște, ci și al tău anume.

Duminica Orbului

[Fapte 16, 16-34; In. 9, 1-38].

Se confruntă simplitatea credinței cu necredința vicleană. Credința, venind la orb ce își recăpătase vederea, i-a luminat și ochii minții, iar el vede limpede adevărul. Priviți cât de logic este la el totul. Îi întreabă: „Tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii?” „Prooroc este”, a răspuns el, adică trimis al lui Dumnezeu, îmbrăcat cu puterea facerii de minuni. Corectitudinea concluziei este de netăgăduit! Dar cărturarii „culți” nu vor să vadă acest lucru și caută să evite consecințele lui; dar întrucât nu reușesc, se întorc către simplitateane cărturărească îndemnând-o astfel: „Dă slavă lui Dumnezeu; noi știm că Omul Acesta este păcătos”. Simplitatea credinței nu poate să facă legătura între păcătoșenie și săvârșirea de minuni, spunând asta pe față: „Dacă este păcătos, nu știu; un lucru știu: că eram orb, iar acum văd”. Ce se mai poate spune împotriva unui asemenea raționament? Dar logica necredincioșilor e încăpățanată și, în pofida evidenței, nu se rușinează să susțină că nu știe de unde este Cel ce a deschis ochii orbului. „Tocmai în aceasta stă minunea”, le spune logica sănătoasă a credinței, „că voi nu știți de unde este, iar El mi-a deschis ochii; și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși, dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la

Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic." S-ar părea că oricine ar fi trebuit să se plece în fața puterii acestei concluzii: însă cărturăria învățaților nu poate suferi logica sănătoasă a credinței, așa că a dat-o afară... Mergi acum de dovedește adevărul oamenilor a căror minte s-a stricat din pricina încăpățânării în necredință. Necredincioșii din toate timpurile sunt oameni din același aluat.

Duminica Sfinților Părinți

[*Fapte* 20,16-18,28-36; *In.* 17,1-13].

Arie tăgăduia dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu și deoființimea Lui cu Dumnezeu-Tatăl. Împotriva lui s-a ridicat întreaga Biserică; toți credincioșii, din toate colțurile lumii, au mărturisit într-un glas că Domnul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu Cel Unul-Născut, Dumnezeu din Dumnezeu, Născut, nu făcut, deoființă cu Tatăl. Cineva s-ar putea gândi că această unire de cuget va fi fost roada unei însuflețiri întâmplătoare, dar această credință a trecut mai apoi prin încercări cumplite, atunci când de partea arienilor au trecut puterea și mărimile. Nici focul, nici sabia, nici prigoanele nu au putut s-o nimicească, și ea a fost mărturisită pretutindeni de către toți, îndată ce a luat sfârșit strâmtorarea din partea puterii lumești. Asta înseamnă că ea alcătuiește inima Bisericii și esența mărturisirii ei. Slavă Domnului, Care păstrează în noi această credință! Fiindcă atâta vreme cât ea dăinuie, încă suntem creștini, cu toate că trăim rău; dacă ea ar pieri, aceasta ar însemna sfârșitul creștinismului.

Duminica Sfintei Cincizecimi

[*Fapte* 2,1-11; *In.* 7, 37-52, 8-12].

Săvârșitu-s-a iconomia mântuirii noastre! Se arată de acum roadă lucrării fiecăruia din Ipostasurile Preasfintei Treimi. Ceea ce Tatăl a binevoit, ceea ce Fiul a plinit în Sine, Duhul Sfânt a venit

acum să dăruiască credincioșilor; căci mântuirea noastră este „după cea mai dinainte știință a lui Dumnezeu-Tatăl. Și prin sfințirea de către Duhul, spre ascultare și stropirea cu sângele lui Iisus Hristos" (*I Ptr.* 1, 2). Drept aceea, ne și „botezăm în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh", legându-ne să păzim „tot ce v-am poruncit vouă" (*Mt.* 28,19-20). Cei care nu mărturisesc Sfânta Treime nu se pot împărtăși de lucrările mântuitoare ale Ipostasurilor Ei, și prin urmare, nu pot primi mântuirea. Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimii Celei deoființă și nedespărțite, Care ne-a încredințat mărturisirea despre Sine! „Părinte Atotțiitorule, Cuvântule și Duhule, Fire unită în trei Ipostasuri, mai presus de ființă și preadumnezeiască, întru Tine ne-am botezat și pe Tine Te binecuvântăm întru toți vecii!"

Duminica Tuturor Sfinților

[*Evr.* 11, 33-40; 12, 1-2; *Mt.* 10, 32-35, 37-38; 19, 27-30].

Sfânta Biserică săvârșește pomenirea sfinților în toate zilele anului, dar întrucât sunt și bineplăcuți ai lui Dumnezeu care s-au nevoit neștiuți de nimeni, nedescoperiți Bisericii, aceasta, cu țelul de a nu-i lăsa lipsiți de cinstire, a rânduit o zi în care proslăvește pe toți cei ce din veac au bineplăcut lui Dumnezeu, ca să nu rămână nici unul neproslăvit de ea. Biserica a legiuit ca această proslăvire să se facă îndată după Pogorârea Sfântului Duh, fiindcă toți sfinții s-au sfințit și se sfințesc prin harul Sfântului Duh. Harul Sfântului Duh aduce pocăința și iertarea păcatelor, tot el călăuzește în lupta cu patimile și poftele, încununând această nevoință prin curăție și nepătimire. În acest chip apare o făptură nouă, potrivită pentru cerul nou și pământul nou. Așadar, să urmăm și noi cu râvnă sfinților lui Dumnezeu! Cum se poate face asta, ne învață Evanghelia de azi: ea cere să

mărturisim fără teamă credința în Domnul, să îl iubim mai presus de orice, să ridicăm crucea lepădării de sine și a lepădării din inimă de toate. Așadar, să punem început potrivit celor arătate!

Duminica a doua după Cincizecime

[Rom. 2, 10-16; Mt. 4, 18-23].

Domnul i-a chemat pe Petru și pe Andrei, iar aceștia, lăsând totul, au mers după El. I-a chemat pe Iacov și pe Ioan și aceștia, de asemenea, au lăsat de îndată totul și au mers după Domnul. Dar de ce L-au urmat cu atâta grabă și bucurie? Pentru că au văzut ceea ce este mai bun. Aceasta este deja o lege a sufletului nostru: că îndată ce cunoaște și gustă ceea ce este mai bun, se întoarce de către ceea ce este mai rău și se leapădă de acesta. Cu Apostolii s-a săvârșit ceea ce Domnul avea să zugrăvească mai apoi în pilda comorii ascunse în țarină și în cea despre mărgăritarul cel de mult preț. Această comoară și acest mărgăritar sunt credința în Domnul și împărtășirea cu El prin puterea credinței, iar noi le căpătăm încă de la botez. Pentru ce, dar, prețuim atât de puțin această comoară încât o dăm pe nimicuri? Pentru că nu suntem învățați prin educație să deprindem gustul ei, iar ea devine străină inimii noastre. Inima noastră nu are cunoștința acestui lucru care este mai bun decât orice altceva. Ea știe doar ce e mai rău și mai puțin rău între cele rele și pe această cunoștință își întemeiază vederile. Aceasta este și pricina pentru care pe alții îi cheamă Domnul și vin, iar noi, deși chemați, fugim de El.

Duminica a treia după Cincizecime

[Rom. 5,1-10; Mt. 6, 22-33].

„De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat; iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat.” „Ochi” este numită aici mintea, iar trup întreaga alcătuire a sufletului. Astfel, dacă mintea e

simplă, în suflet e lumină; dacă mintea este vicleană, în suflet va fi întuneric. Dar ce este mintea simplă și ce este mintea vicleană? Mintea simplă este aceea care primește tot ce este scris în cuvântul lui Dumnezeu cu credința nestrămutată că totul este așa cum se spune acolo: în ea nu este loc pentru nici un fel de vicleșug sau îndoială. Mintea vicleană este aceea care se apropie de cuvântul lui Dumnezeu cu viclenie, cercetând și iscodind cu gând fățarnic. Ea nu poate să creadă de-a dreptul, ci supune cuvântul lui Dumnezeu filozofărilor sale, apropiindu-se de el nu ca un ucenic, ci ca un judecător și critic, verificându-l; iar apoi fie că îl ia în râs, fie că spune cu superioritate: „da, nu e rău”. Acest fel de minte nu are niciodată o atitudine fermă, fiindcă ea nu crede - lucru limpede – în cuvântul lui Dumnezeu, iar filozofările sale sunt totdeauna lipsite de statornicie: azi așa, mâine altfel. Ca atare, în ea nu-s decât îndoieli, nedumeriri, întrebări rămase fără răspuns; nimic nu e la locul său acolo și e silită să umble în întuneric, pe pipăite. Mintea simplă, în schimb, vede totul limpede; pentru ea fiecare lucru are un caracter definit de cuvântul lui Dumnezeu; de aceea, totul este în ea la locul său și ea știe întocmai cum să se poarte în orice împrejurare - umblă, care va să zică, pe drumuri netede, luminate, cu deplina încredințare că acestea duc la ținta cea bună.

Sfântul Teofan Zăvorâtul

SFINTELE SĂRBĂTORI

(mai – iunie)

1. Sfinții Împărați Constatin și mama sa Elena

Acest mare între împărați, fericitul și pururea pomenitul Constantin mai este

cunoscut sub numele de Constantin I sau Constantin cel Mare, numele Constantin fiind de origine latină și vine de la *constans, constantis* (constant, ferm). El a ajuns împărat al Imperiului Roman. Astfel, într-o bătălie cu Maxentiu Constantin a văzut ziua, în amiaza mare, strălucind pe cer, o cruce luminoasă, pe care scria, cu slove alcătuite din stele *in hoc signo vinces* (prin acest semn vei învinge). Iar în noaptea din ajunul bătăliei tot el a văzut, în vis, pe însuși Domnul Iisus Hristos apropiindu-se de el și îndemnându-l să pună pe steagurile soldaților semnul Sfintei Cruci.

El a realizat în anul 313, prin Edictul de la Milano, pentru a ajunge să fie recunoscut de stat, creștinismul. Mai apoi a convocat primul Sinod ecumenic la Niceea 325, unde după lungi dezbateri, învățătura lui Arie a fost condamnată și s-a adoptat formula că Fiul lui Dumnezeu este de o ființă cu Tatăl și din veci cu El.

A murit la scurt timp, în 337, în Nicomidia.

Cât despre Împărăteasa Elena – Flavia Iulia Helena (c.248 – 329), numele acesteia, Helene, este explicat de unii prin grecescul *helane* (torță, făclie, dar și foc sacru), iar de alții prin gr. *hele* (lumina arzătoare a soarelui).

A fost o femeie deosebit de credincioasă și cunoscută pentru piosenia ei. Fusesse trimisă de fiul ei în Țara Sfântă, unde a zidit, cu împărătească dărnicie, biserica Sfântului Mormânt (Anastasis), biserica din Betleem, pe cea din Nazaret și alte sfinte locașuri. Tot aici descoperim Sf. Cruce a Mântuitorului.

Biserica îi prăznuiește pe data de 21 Mai a fiecărui an.¹

2. Înălțarea Domnului

Praznicul Înălțării la cer a Domnului este cunoscut în popor și sub denumirea de

Ispas și cade totdeauna în Joia săptămânii a VI-a, după Paști, adică la 40 de zile după Înviere, când Domnul S-a înălțat la cer. Este una dintre cele mai vechi sărbători creștine, despre care amintesc Constituțiile Apostolice. Hristos S-a înălțat la cer de pe Muntele Măslinilor, în văzul Apostolilor și a doi îngeri. Îngerii le-au vorbit ucenicilor despre a doua venire a lui Hristos, ca aceștia să nu se lase copleșiți de durerea despărțirii.

Din Sfânta Scriptură aflăm că Mântuitorul Și-a ridicat mâinile, binecuvântându-i pe ucenici, iar pe când îi binecuvânta, S-a înălțat la cer (Luca 24, 51), în timp ce un nor L-a făcut nevăzut pentru ochii lor (F.A. 1,9). Înălțarea Domnului nu înseamnă retragerea Sa din creație, pentru că El continuă să fie prezent și lucrător prin Sfântul Duh.

3. Pogorârea Duhului Sfânt (Rusaliile)

Pogorârea Duhului Sfânt este unul din praznicele împărătești ale Bisericii Ortodoxe; este sărbătorită la cincizeci de zile după Sfintele Paști și la zece zile după Înălțare.

Evenimentul a avut loc în timp ce Apostolii și alți ucenici ai Domnului Iisus Hristos erau adunați împreună în rugăciune, Duhul Sfânt s-a coborât peste ei sub forma unor *limbi ca de foc*, făcând zgomotul unui vânt puternic și ei au început să vorbească în limbi pe care nu le cunoșteau.

În acea vreme, în Ierusalim erau mulți pelerini din diaspora evreiască veniți la sărbătoare, care au fost foarte uimiți să îi audă pe acești pescari neinstruiți rostind rugăciuni către Domnul în limbile țărilor lor de departe.

4. Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul

Ioan este fiul preotului Zaharia și al Elisabetei. Numele Ioan (*ebr.*

¹Sinaxar, Mineiul luni Mai, Ed.IBMBOR, București, 1972, p. 174.

Iohanan/Iehohanan)¹ înseamnă *Dumnezeu s-a milostivit*. Minunea nașterii Sf.Ioan s-a întâmplat în vremea împăratului Irod, în timpul săptămânii când era de rând la templu Zaharia care intrase să tămâieze. Pe când tot poporul era afară și se ruga, i s-a arătat îngerul Domnului stând de-a dreapta altarului tămâierii. Este anunțat că i-au fost ascultate rugăciunile și că Dumnezeu le va da un copil, căruia trebuie să-i pună numele Ioan.

Pentru că a fost neîncrezător în vestea adusă de Arhanghelul Gavriil, Zaharia a rămas mut până în ziua când s-au împlinit acestea.² Biserica Ortodoxă prăznuiește în fiecare an, pe data de 24 iunie, nașterea Înaintemergătorului și Botezătorului lui Iisus Hristos. Această sărbătoare mai poartă numele de Sânzienele sau Drăgaica, după cum sunt cunoscute în tradiția populară.

5. Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Ei se bucură de o cinstire deosebită din partea Bisericii, fiindcă au fost căpetenii apostolilor și lumii învățători, contribuind, prin râvna lor, la răspândirea cuvântului evanghelic în multe părți ale lumii. Faptele lor minunate covârșesc mintea, iar învățăturile lor, precum și inspiratele interpretări ale slovei revelate, întrec la număr nisipul mării și stelele cerului. Li se potrivesc cuvintele psalmistului: „În tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor”. (PS 18, 8)

Când Biserica a luat hotărârea de a-i pomeni în aceeași zi, a fost călăuzită de cursul istoric al evenimentelor. Amândoi au fost încununați cu cununa martiriului în aceeași zi, 29 iunie, anul 67. Dar în afară de coincidența zilei martiriului, Biserica a mai avut în vedere faptul că pe cât de mare este Petru, tot pe atât de mare este și *Apostolul*

neamurilor, Pavel, cel ce s-a convertit pe drumul Damascului. Biserica îi prăznuiește în fiecare an pe data de 29 iunie.

Ovidiu Vlad Botiș

CREAȚIA ÎNTRE CREDINȚĂ ȘI ȘTIINȚĂ

După învățătura creștină, Dumnezeu a creat lumea din nimic, căci însuși termenul *a crea* (în ebraică *bara*) prin care se arată activitatea lui Dumnezeu în raport cu lumea, înseamnă a aduce ceva de la neființă la existență.¹ Lumea creată de Dumnezeu a avut un început și va avea un sfârșit, așadar ea nu este veșnică. Lumea a fost creată în timp, sau mai bine zis, deodată cu timpul, deoarece înainte de creație timpul nu exista. Timpul este o măsură a schimbării, ceva se schimbă doar dacă are început. Înainte de a exista lumea, n-a fost nimic altceva care să se poată măsura cu timpul.²

Timpul în sine este contingent, nu este o realitate ființială. Putem numi timpul ca fiind schimbarea prin care trece lumea creată de către Dumnezeu. De exemplu, trecerea de la un anotimp la altul nu este o trecere în sine a timpului, ci o schimbare a naturii. Dumnezeu a creat lumea în 6 zile, dar aceste zile pot avea mai multe înțelesuri. Deși știința nu este de aceeași părere ca și Biblia despre crearea lumii în 6 zile, atât știința cât și Biblia sunt de acord că lumea a fost creată într-o perioadă de timp, într-o ordine progresivă. În legătură cu cele 6 zile, unii spun că ar coincide ca și valoare cu durata zilelor noastre, iar alții, în special cercetătorii, că aceste 6 zile au fost ere ale evoluției.

¹Pr. Dr. Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament*, Ed. IBMBOR, 1995.

²Mica Biblie, *Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul*, Ed. IBMBOR, 2001, p. 240.

¹Dogmatică ortodoxă, Pr.Prof.Dr.Isidor Todoran, Arhid.Prof.Dr. Ioan Zăgorean, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006, p.135.

²Studiul Vechiului Testament, Pr. Lect.univ.dr. Viorel Cristian Popa, Oradea,2012, pag.53

Așadar este posibil ca aceste zile să fi durat și mii de ani. Acest lucru duce la o armonizare între știință și realitatea biblică, spun susținătorii acestei idei, și ar răspunde la rezultatul cercetărilor științifice, care spun că lumea ar avea câteva milioane de ani. Alții susțin chiar că aceste zile nici nu au existat ca și zile propriu-zise sau ere sau altceva, ci Dumnezeu a creat această lume instantaneu, așa cum este ea astăzi. Oricum ar fi, pentru Dumnezeu care este veșnic, durata timpului este fără importanță, chiar și psalmistul spune *Căci înaintea ochilor Tăi o mie de ani sunt ca ziua de ieri ce a trecut și ca o strajă de noapte* (Ps. 89, 4), la fel și Sfântul Apostol Petru spune că *O zi înaintea Domnului este ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi* (2 Pt. 3, 8).

Moise, autorul cărții *Facerea*, a prezentat zilele creației drept zile normale, obișnuite, pentru ca poporul iudeu să înțeleagă mai bine atotputernicia divină în creație. O creație care ar fi durat câteva ere geologice punea oarecum la îndoială, în mintea oamenilor din acele timpuri, atotputernicia divină.

Așadar crearea lumii și cele 6 zile s-au desfășurat astfel:

În prima zi, Dumnezeu a creat cerurile și pământul, adică lumea nevăzută și lumea văzută. Punând cerurile înaintea pământului, ne arată faptul că lumea nevăzută a fost creată înaintea lumii văzute. Tot în această zi, Dumnezeu a creat lumina, și văzând că lumina este bună, a despărțit lumina de întuneric. Lumina creată nu este o lumină în sensul de astăzi, ci este harul lui Dumnezeu cu ajutorul căruia se poate menține în existență întreaga creație. Dumnezeu a creat lumina deoarece pământul creat era netocmit și gol, adică amorf, neorganizat și nu existau nici legi care să organizeze și să guverneze materia abia creată. Așadar, ziua întâi ar desemna

prima etapă a imprimării legilor care să guverneze tot restul existenței creației.³

În ziua a doua, Dumnezeu a creat tărâra cerului, adică bolta cerească, despărțind apele de sus de apele de jos. Mai exact spus, Dumnezeu a creat atmosfera ce înconjoară Pământul. Cu aceasta a început organizarea materiei, pentru ca să se creeze condițiile necesare vieții ființelor ce urmau să fie create. Fără atmosferă, lumea nu poate să existe, este o condiție indispensabilă pentru apariția vieții.

În ziua a treia, Dumnezeu a despărțit apele de uscat, pe care Dumnezeu l-a numit pământ. În această zi, Dumnezeu a făcut să apară fluviile, oceanele și râurile și pământul pentru a putea crește pe el plantele. Tot în ziua a treia, Dumnezeu a creat regnul vegetal, fiecare plantă după felul ei, ca înainte de asta Dumnezeu să creeze regnul mineral care este necesar apariției celui vegetal.

În ziua a patra, Dumnezeu a creat luminătorii cerului. Aceștia se împart în luminători mari, adică soarele și luna, și luminători mici, adică stelele, și le-a așezat pe acestea pe tărâra cerului, ca să lumineze pământul și să deosebească ziua de noapte, anotimpurile și anii.

În ziua a cincea, Dumnezeu a creat vietuitoarele din apă, adică peștii și toate celelalte, și păsările cerului, fiecare după felul lor.

În ziua a șasea, Dumnezeu a creat animalele mari, târătoarele și fiarele sălbatice, fiecare după felul lor și, la urmă, Dumnezeu l-a creat pe om ca și coroana întregii creații. Omul este cea mai de seamă creație a lui Dumnezeu, el este încheierea și desăvârșirea creației. Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul și asemănarea Sa. Prin chip se înțelege chipul ce i-a fost dat la creație, iar asemănarea se referă la perspectiva spre care omul tindă sa ajungă,

³ Ibidem, p. 58.

fiecare după puterile și voința lor. În acest sens, unii oameni ajung să devină sfinți ai Bisericii, iar alții nu. Referitor la chip, chipul se referă mai mult la sufletul omului, trăsăturile chipului fiind: rațiunea, sentimentul și voința.

În ziua a șaptea, Sf. Scriptură spune că *Dumnezeu S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut* (Fac. 2, 2). Nu trebuie să înțelegem acest verset ca pe odihnă propriu-zisă, ci ca o încetare a creației, urmată de o începere a purtării de grijă (a proniciei) față de creatură.

În legătura cu crearea lumii, Părintele Cleopa ne spune că Dumnezeu a creat 3 lumi: o lume de jos, unde este numai întuneric, văpaie de foc și tartar, în care se chinuiesc diavolii și sufletele celor păcătoși. Iadul a fost creat în clipa căderii îngerilor răi. A doua lume, numită amestecată, adică pământescă, unde este amestecat binele cu răul, bucuria cu întristarea, fapta bună cu păcatul, plăcerea cu durerea, viața cu moartea. Aici pe pământ se trudește omul să scape de păcătoși, de iad și să dobândească mântuirea prin fapte bune și pocăință. Aici plăcerea vieții sau a nunții se răsplătește cu durerea, cu chinurile nașterii și creșterii de copii. Altfel nu este mântuire. Că spune Sfântul Maxim Marturisorul: *Cine fuge de durerile veacului de acum, are parte de durerea cea veșnică*. A treia lume este raiul și împărăția cerurilor. Acolo este numai bucurie, cântare, lumină și viață veșnică.

Originea lumii reprezintă unul dintre cele mai mari mistere ale omenirii. Atât știința cât și Biblia oferă răspunsuri cu privire la originea lumii și respectiv originea noastră.

Despre crearea lumii, curentele dualiste susțin că și materia este preexistentă și că Dumnezeu nu este creator, ci Demiurg; cele materialiste spun că lumea e un produs al evoluției, iar panteismul susține că tot ceea ce ne

înconjoară este Dumnezeu. Împotriva curentelor dualiste vine Sfântul Atanasie care spune că *Dacă Dumnezeu nu e și autorul materiei și a făcut lucrurile dintr-o materie existentă, atunci El apare slab, deoarece nu a putut fără materie să producă cele existente, așa cum slăbiciunea tâmplarului se arată prin aceea că, fără lemn, el nu poate face nimic*.

Forma universului era dată în materie, odată cu aducerea ei la existență. În creație se observă o evoluție de la simplu la complex, de la anorganic la organic. Această evoluție a fost dirijată de Dumnezeu, din interiorul creației prin raționalitatea ei. *Creatio originalis* a fost urmată de *creatio continua* (evoluție dirijată de Dumnezeu) și se va încununa cu o *creatio nova* la a doua venire a Mântuitorului.⁴

În ultimii două sute de ani, teologia și știința s-au aflat într-un conflict condiționat de cele două moduri de a vedea apariția universului, adică cel evoluționist, specific celei mai mari părți a oamenilor de știință, și cel creaționist, apărut ca o reacție la cel dintâi, mai ales în lumea creștină apuseană, și dezvoltat în ultima jumătate a secolului al XX-lea, în lumea protestantă și neoprotestantă.

În secolul trecut, mulți teologi, mai ales apuseni, au încercat să găsească lucruri care unesc teologia și știința în modul în care se explică apariția universului.⁵ Unul dintre aceștia a fost și Pierre Teilhard de Chardin (1881—1955) care susținea ca totul a pornit de la o celulă. El spune că Dumnezeu creează supă primordială și asigură germinația, iar forțele electromagnetice asigură supraindividualitatea. Potrivit lui Teilhard de Chardin, marile etape ale

⁴http://scriptura.uv.ro/1_vaz.htm#z1

⁵Teologia creației în gândirea Părintelui Dumitru Stăniloae și concepțiile cosmologice moderne, rezumatul tezei de doctorat, Pr. Ciprian Florin Apetrei, Cluj, 2011

dinamicii universale sau ale evoluției sunt următoarele: materializarea, vitalizarea (viața pre-umană), ominizarea vieții și supraumanizarea vieții.⁶

Încercarea lui Teilhard de Chardin este interesantă din perspectiva dialogului între teologie și știință, însă ridică mari semne de întrebare în momentul în care vorbim despre învățătura dogmatică a Bisericii Creștine de două mii de ani, despre crearea lumii.

O altă teorie despre crearea lumii și a universului este teoria Big Bang. Aceasta susține ca totul a pornit de la o explozie care a fost momentul în care au apărut materia, energia, spațiul și timpul. Toate au apărut dintr-o explozie primordială. Știința încearcă azi să detecteze acea particulă care a dus la crearea a tot ce există. I s-a mai spus *bozonul Higgs* sau *Particula lui Dumnezeu*.

Așadar, deși între știință și Biblie au fost și vor fi mereu discuții, Biblia rămâne cea care spune adevărul despre crearea lumii.

Andrei Gabriel Bențe

SFÂNTA TRADIȚIE -VIAȚĂ DIN VIAȚA BISERICII

... dacă Dumnezeu este în veșnicia Lui e... Viață (In. 14, 6)... oare noi, în natura noastră limitată, în optica noastră îngustă... ce poate însemna viața noastră pentru noi?...

Încă din primele noastre clipe de viață, conduita noastră existențială pare a fi obturată de instincte care, deocamdată, nu își pot găsi un suport rațional; simțim nevoia de hrana, de odihnă, dar și de dragostea maternă, de protecția ei. Odată cu

dezvoltarea noastră cognitivă, ne încorsetăm în educația familiei, a școlii pe care o urmăim, primim amprenta mediului social în care trăim și a altor multor factori... Viața noastră ajunge... o însumare de prescripții interne sau externe, trăite de noi sau scrise în subconștientul celor din jurul nostru, care dau o formă fondului nostru interior, eului nostru personal.

... dar, oare dualismul nostru antropologic are vreo legătură cu viața teandrică a Bisericii?

„Tradiția este o putere vie inherentă oricărui organism viu”¹, o putere care a animat-o de-a lungul timpului, care i-a dăruit o identitate proprie, i-a dat o consecvență, o statornicie aparte prin care a izbutit peste toate vitregiile vremii. În fapt, Biserica însăși apare odată cu Tradiția și Tradiția odată cu ea², ca fond doctrinar prin care își certifică și își susține existența. Prin absurd vorbind, dacă n-ar fi existat acea „Sfântă Tradiție” sau „Predanie” a Apostolilor în prima jumătate a veacului întâi, greu am putea vorbi despre existența unei Biserici, dat fiind faptul că, potrivit cercetătorilor mai vechi și mai noi, prima carte scripturistică, Evanghelia după Matei, apare la o distanță de zece ani după Înălțarea Mântuitorului la cer – perioadă în care adevărul evanghelic ar fi putut suferi o denaturare. Urmând aceeași linie a absurdului, o Biserică a Scripturii, fără o Tradiție care să o interpreteze corect i-ar distruge identitatea, statornicia și integritatea hristică cu care a fost zidită³.

Răspunzând nevoii famenului etiopian - „Întelegi tu oare ce citești? [...]cum voi putea, dacă nu mă va călăuzi cineva?” (Fapte 8, 30-31), Biserica a dat un raspuns

¹Serghei Bulgakov, *Ortodoxia*, trad. de Nicolae Grosu, ed. Paideia, Buc., 1997, p. 16.

²Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, ed. I.B.M. al B.O.R., Buc., 1996, p. 49.

³Pr. Prof. Isodor Todoran, *Raportul dintre izvoarele Revelației*, în rev. M.A., nr. 9-10, 1958, p. 720.

⁶Colombo Giuseppe, *La création*, în *Bilan de la théologie du XX-e siècle*, Tournai Paris, t. II

avizat păstoriților ei din totdeauna (1 Tim. 3, 15), ferindu-i de acele lucruri „cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc, ca și pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare” (2 Ptr. 3, 16) avertizând că „nici o proorocie a Scripturii nu se tâlcuiește după socotința fiecăruia; pentru că niciodată proorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt” (2 Ptr. 1, 20-21).

Deși a rămas și rămâne peste veacuri același, Adevărul (Evr. 13, 8), privit din două părți opuse, cu ochi diferiți, poate avea mai multe fațete, nu pentru că unicul adevăr ar avea două laturi total sau parțial distincte, ci pentru că mintea umană, în încercarea ei de a analiza o imagine plastică, o învățătură inedită, întotdeauna se folosește pentru împrărierea noului fond informațional, de formele, de structurile preexistente în însăși firea sa proprie. Doar o minte eliberată din cercul egoist al patimilor, luminată de harul Sfântului Duh, conformă – pe cât posibil – cu Adevărul însuși, putea să pătrundă în cele ale Adevărului, doar așa adevărul Sfintei Scripturi putea fi „păzit dar și adâncit, aplicat și trăit într-o tot mai mare adancime și intensitate”⁴.

Astfel, avându-se în vedere sensul mai larg a ceea ce noi înțelegem prin Sfânta Tradiție, putem spune că: „Sfânta Scriptură apare ca primul document al ei, deci ca prima Tradiție scrisă”⁵, în acest fel păstrându-se nezdrcinată – după model scolastic – unitatea de învățătură și de... viață, până la urma urmei, care a animat-o din primul moment al ei și până astăzi.

Caracterul ocazional al majorității cărților Sfintei Scripturi, care veneau să

clarifice anumite probleme punctuale apărute în diverse circumscripții teritoriale mai restrânse, nu puteau decât să clarifice anumite aspecte neglijate în întrevederea lor „față către față”. Ţelul Apostolilor nu a fost acela de a alcătui un compendiu doctrinar, ci de a însuflă, de a transmite mai departe învățătura unei vieți pline de iubire, învățătură primită de la Fiul lui Dumnezeu. Mântuitorul nu a vrut ca în dreptul numelui Său să scrie „cel mai mare publicist care a trăit vreodată” desi, cu siguranță, a fost cel mai mare Învățător al omenirii din toate timpurile (In. 21, 25), Apostolii nu au fost trimiși să scrie neamurilor, ci să le învețe: „Mergând, *învațați* toate neamurile [...] *învățându-le* să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Mt. 28, 19-20).

Mai mult chiar, Mântuitorul nu întemeiază o Biserică închistată în propriile ei norme, ci o instituție divino-umană, destinată progresului, dezvoltării sale treptate... atunci când timpul va cere aceasta, o instituție plină de viață, cu o elasticitate a ei proprie în fața încercărilor vremii: „Încă multe am a vă spune, dar *acum nu puteți să le purtați*. Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, *vă va călăuzi la tot adevărul*; căci nu va vorbi de la Sine, ci toate câte va auzi va vorbi și *cele viitoare vă va vesti*” (Ioan 16, 12-13).

Conștienți de necesitatea respectării adevărului în deplinătatea sa originară, Apostolii uzează de Tradiția Bisericească (Fapte 20, 35; II Tim. 3, 8; Iuda 9; 14-15) și încurajează respectarea ei: „Stați neclintîți și țineți predaniile pe care le-ați învățat *prin cuvânt* fie prin epistola noastră” (2Tes. 2, 15). Aceași prețuire pentru cuvântul mântuitor o regăsim și la Părinții Apostolici. Sfântul Clement Romanul († 98) propune Bisericii din Corint să se întoarcă „spre îndreptarul cel slăvit și sfânt

⁴Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, ed. I.B.M. al B.O.R., Buc., 1996, p. 43.

⁵Pr. Prof. Isodor Todoran, *Raportul dintre izvoarele Revelației*, în rev. M.A., nr. 9-10, 1958, p. 720.

al Tradiției noastre”⁶. Tertulian († 240), vorbind despre Tradiție, mărturisește că ea „este primită de Biserica de la Apostoli, iar Apostolii de la Hristos și Hristos de la Dumnezeu.”⁷, lucru reafirmat un veac mai târziu de Sfântul Atanasie cel Mare († 373)⁸. Mai mult chiar, unii dintre Sfinții Părinți chiar afirmă egalitatea în cinstire a celor două izvoare revelaționare. Avertizând de pericolul îndepărtării de „dogmele Părinților și de tradițiile apostolice”⁹ Sfântul Vasile cel Mare spune: „Nu-mi va ajunge o zi ca să vorbesc despre învățăturile nescrise ale Bisericii care au atîta însemnătate pentru credință”¹⁰. Continuându-l parcă pe contemporanul său, Sfântul Ioan Gură de Aur motivează afirmația acestuia: întrucât „și cele scrise și cele nescrise sunt deopotrivă vrednice de credință, așa încât Tradiția nescrisă o socotim vrednică de credință”¹¹.

Cu toate acestea, nu se poate vorbi de o Tradiție care se mărginește strict la epoca apostolică. Fidelitatea față de trecut nu înseamnă că Biserica Ortodoxă actuală trăiește din simpla conservare sau repetare a trecutului, „nu înseamnă tradiționalism, nu înseamnă retragere din realitatea actuală, ci tocmai trăire în realitate”¹². În istoria umană

apar continuu situații noi, inedite, de aceea Tradiția nu trebuie să împiedice Biserica să fie prezentă în astfel de situații. Din această cauză, Tradiția are și un caracter creator, care se dezvoltă treptat, manifestându-se pe linia unei continuități autentic creștine, ca un proces de interpretare și aplicare a mesajului creștin în condițiile istorice propriu-zise în care există Biserica¹³, astfel că noua situație în care este postulată Biserica, devine viața ei, devine Tradiția ei.¹⁴

În acest fel, nu numai Scriptura, ci și Tradiția ne apare sub forma unei opere teandrice în care lumescul se împletește deplin cu divinul, trecutul cu viitorul, contopindu-le la un loc, unindu-ne sub semnul Adevărului desăvârșit încă din această lume, Tradiția nedespărțindu-ne de experiența trecutului, și arătându-ne substanța celor nevăzute, a celor viitoare sau după cum zicea Sfântul Grigorie de Nyssa: „să ne aducem aminte de ce va veni.”¹⁵

Adrian Fertea

ILUMINISMUL ȘI ȘCOALA ARDELEANĂ

Termenul de *iluminism* a apărut în secolul al XVIII – lea, fiind numit și secolul luminilor, având ca sens tendința de iluminare a claselor de jos prin cultură. Este o mișcare cultural-literară, curent ideologic antifeudal, a burgheziei în ascensiune, desfășurată în perioada pregătirii și înfăptuirii revoluțiilor burgheze din intervalul secolelor XVIII - XIX.

⁶ Sfântul Clement Romanul, *Epistola către Corinteni*, în col. P.S.B., vol. I, Cap. VII, 2, p. 49.

⁷ Tertulian, *Despre prescripția contra ereticilor*, în col. P.S.B., vol. III, Cap. XXI, 4, p. 152.

⁸ Sfântul Atanasie cel Mare, *Epistola întâia către Serapion, Episcopul de Thmuis, împotriva celor care hulesc și spun că Duhul Sfânt este creatură*, în col. P.S.B., vol. XVI, Cap. XXVIII, p. 58.

⁹ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, Epistola 90, 2, p. 264.

¹⁰ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, Introducere, cap. 27, col. 193, p. 85.

¹¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau explicarea epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni*, Omilia a 4-a, la 2 Tes. 2,15, Buc., 1905, p. 322.

¹² P.S. Vasile Coman, *Caracterul Tradiției în Ortodoxie*, în M.A. nr. 9-10, 1972, p.712.

¹³ Pr. Prof. Ioan Bria, „Tradiție” și „dezvoltare în teologia ortodoxa, în rev. O, nr. 1, 1973, p. 19.

¹⁴ Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, *Despre raportul dintre izvoarele revelației*, în rev. MA, nr. 9-10, 1958, p.719.

¹⁵ Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, Ed. IBM al BOR, Buc. 1996, p. 212.

Această mișcare europeană din secolul al XVIII – lea s-a exprimat într-o perioadă de strălucire manifestată în știință, artă, economie și a marcat o schimbare profundă a mentalităților. Acest termen desemnează îndeosebi *Iluminismul francez* (secolul luminilor) și *Iluminismul german* din aceeași perioadă (*Aufklärung*).¹

Considerând rânduilele feudale ca fiind iraționale, Iluminismul a militat pentru înlocuirea feudalismului cu o rînduire „rațională”. Imperiul acesta al rațiunii la care visau iluminiștii nu era decît un imperiu idealizat al burgheziei (F. Engels).

În lupta lor împotriva obscuratismului clerical, iluminiștii au adus o contribuție de seamă la dezvoltarea științei și la răspîndirea culturii în mase. Reacția anticlericală nu presupune însă lipsa religiei. Pietismul² și deismul³ reprezintă forme ale credinței religioase care acceptă ideea unui creator al universului fără însă a-l identifica cu ființa supremă – regimul monarhic absolut. Apariția Francmasoneriei⁴ va adânci criza conștiinței europene și va restrînge influența Bisericii asupra individului. Biserica o priveau ca fiind parte a vechiului regim.⁵

Interpretând în spirit burghez vechea teorie a dreptului natural, ei au opus privilegiilor feudale teza egalității oamenilor prin naștere, din care au dedus necesitatea instaurării libertăților burgheze

și a înlocuirii proprietății feudale cu proprietatea privată.⁶

În artă și arhitectură se trece de la stilul baroc la elegantul stil neoclasic. Dezvoltarea muzicii europene s-a exprimat prin creațiile lui Mozart. Apoi, Iluminismul a fost marcat de un mare progres al tehnicii și debutul revoluției industriale.

Secolul Luminilor este o perioadă care a marcat istoria Europei, în primul rînd cea a Occidentului în care sunt formulate noi și importante concepții filosofice și științifice, întemeiate pe rațiunea umană și pe experiment.

Filosoful Immanuel Kant: în Iluminism omul a atins maturizarea și este provocat să-și folosească rațiunea ca să răspîndească lumina în planul ideilor.

J. J. Rousseau: Omul s-a născut liber, dar pretutindeni este în lanțuri.

Din punct de vedere filosofic, Iluminismul nu a fost un curent unitar. El includea atât materialişti, cât și idealişti, atât deişti, cât și ateişti militanți. În funcție de slăbiciunea sau de forța burgheziei într-o anumită epocă istorică, precum și de interesele diferitelor grupuri ale burgheziei pe care le reprezentau, unii iluminiști au avut o orientare moderată, reformistă și conciliatoristă, iar alții o orientare radicală, democratică, revoluționară.

Exponenți de seamă ai Iluminismului au fost H. Grotius și B. Spinoza în Olanda, F. Bacon, J. Locke, J. Toland ș. a. în Anglia, Voltaire, Montesquieu, Rousseau și strălucita pleiadă a filosofilor materialişti (La Mettrie, Holbach, Helvetius, Diderot) în Franța, Lessing, Herder, Schiller, Goethe ș. a. în Germania. În Italia, un Iluminism moderat caracterizează opera lui Metastasio, Goldoni sau Alfieri, precum și întreaga mișcare Risorgimento. Cei mai de seamă iluminiști din America de Nord au fost B. Franklin, Th. Jefferson și Th. Paine.

¹Dicționar enciclopedic român, vol. II, D – J, Editura Politică, București, 1964, p. 761

²Doctrină protestantă care promovează o viață simplă, austeră.

³Orientare filozofică-religioasă din sec. XVII-XVIII, care recunoștea existența lui Dumnezeu numai ca o cauză primară, impersonală a lumii, negând ideea întruchipării lui Dumnezeu într-o persoană și teza intervenției acestuia în viața naturii și a societății.

⁴Asociație care urmărește scopuri etice, morale și filantropice. Promovează principii de fraternitate, toleranță și încredere.

⁵Denumire dată vechii societăți din secolul al XVII-lea până la revoluția Franceză din 1789.

⁶Dicționar enciclopedic român, vol. II, D – J, Editura Politică, București, 1964, p. 761.

Iluminismul a avut reprezentanți și în America Latină, în special, în Mexic. În Rusia a fost reprezentat la sfârșitul secolului al XVIII – lea de gânditori ca N. I. Novikov și A. N. Radișev, iar la începutul secolului al XIX-lea de decembriști.

În țările din Europa centrală și răsăriteană (Polonia, Cehia, Ungaria, Serbia, Bulgaria), Iluminismul s-a caracterizat prin tendințe democratice pronunțate și prin legătura lui cu mișcările de eliberare națională.

O etapă superioară în dezvoltarea Iluminismului au reprezentat-o concepțiile democrațiilor revoluționari. Moștenirea spirituală a iluminiștilor a fost preluată critic și continuată creator de filosofia marxistă.

Școala Ardeleană

Termenul de *școală*⁷ a fost dat mai târziu de cercetători și se referă la faptul că majoritatea celor care au acționat pentru culturalizarea poporului în Transilvania au avut aceleași idealuri și au acționat în mod unitar. Ei au studiat atât în cadrul imperiului Austro-Ungar (Viena), cât și în cetatea Vaticanului fiind deja acceptați la studii ca greco-catolici.

Școala Ardeleană a fost o importantă mișcare cultural, generată de unirea mitropoliei românilor ardeleni cu Biserica Romano-Catolică, act în urma căruia a luat naștere Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică. Reprezentanții Școlii Ardelene au adus argumente istorice și filologice în sprijinul tezei că românii transilvăneni sunt descendenții direcți ai coloniștilor romani din Dacia. Aceasta⁸ este cunoscută și sub numele de latinism.

Mișcare ideologică și culturală cu caracter iluminist a intelectualității din Transilvania de la sfârșitul secolului al XVIII – lea și începutul secolului al XIX-lea⁹ încheagată în perioada destrămării feulismului, în contextul efervescenței revoluționare pe plan european, Școala Ardeleană a fost o mișcare cu caracter antifeudal. În cadrul ideologiei Școlii Ardelene, ideea națională era preponderentă.

Activitatea reprezentanților Școlii Ardelene pe plan politic-social a continuat și a dezvoltat liniile directoare ale lui Inocențiu Micu (Clain). În 1791, reprezentanții de frunte ai Școlii Ardelene au alcătuit *Supplex libellus Valachorum*, în care revendicau pentru românii transilvăneni egalitatea în drepturi cu ungurii, sașii și secuii. În sprijinul acestor revendicări, aceștia au adus temeinice argumente istorice, filosofice și demografice.

Ei au susținut originea latină a limbii și a poporului român, continuitatea sa în Dacia, unitatea sa etnică, întâlnindu-se pe acest plan cu cronicarii din Moldova și din Țara Românească și polemizând cu teoriile neștiințifice, subiective ale unor învățați ca Sulzer, Eder, Kopitar și Engel.¹⁰ Angrenați în aceste dispute polemice, reprezentanții Școlii Ardelene au avut însă și exagerări, susținând originea pur romană a poporului român, eroare amplificată mai târziu de curentul latinist.

Cei care au coordonat acțiunea de culturalizare au fost numiți de către istoricii literari corifei.¹¹ Alături de Samuil Micu, Gh. Șincai, Petru Maior și Ion Budai-Deleanu, formați la școlile Romei și Vienei, mișcarea a mai fost ilustrată prin opere

⁹Dicționar enciclopedic român, vol. IV, Q – Z, Editura Politică, București, 1966, p. 575.

¹⁰Dicționar enciclopedic român, vol. IV, Q – Z, Editura Politică, București, 1966, p. 575.

¹¹Ioan Chindriș, *Correspondență inedită a corifeilor Școlii Ardelene*, în "Manuscriptum", XIX, 1988, p.81-96; nr.3, p.9-21.

⁷Dicționar explicativ al limbii române, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

⁸Ioan Chindriș, *Unirea cu Roma și Școala Ardeleană*, în *Școala Ardeleană*, II, volum coordonat de Ioan Chindriș, Oradea, 2007, p. 9-60.

lingvistice, filologice și istorice ale lui Radu Tempea, Paul Iorgovici, C. Diaconovici-Loga, Ioan Molnar-Piuariu, Damaschin Bojincă ș. a.

Este știută activitatea iluministă a Școlii în studiul istoriei, în propagarea și cultivarea unei literaturi în special a celei clasicizante (I. Budai-Deleanu), în stabilirea unor norme gramaticale (*Elementa linguae dacoromanae sive valachiae*, 1780, a lui S. Micu și Gh. Șincai) și lexicale (*Lexiconul de la Buda*, 1825)¹² în introducerea alfabetului latin, în ortografie, în încurajarea științelor și școlilor, în înmulțirea manualelor și în dezvoltarea literaturii de popularizare.

Școala Ardeleană a adus o importantă contribuție la pregătirea ideologică a mișcării de la 1848 din țările române, influență asupra generației pașoptiste. Principalele centre ale activității Școlii ardeleni au fost la Blaj, Oradea, Buda, Lugoj, Beiuș și Năsăud. Corifeii școlii ardeleni au acționat pentru emanciparea românilor ce trăiau în Imperiul Habsburgic

Bogdan-Ionuț Mikulaș

DESPRE CĂSĂTORIE ȘI VIAȚA DE FAMILIE. CÂTEVA SFATURI ALE SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

În învățătura noastră creștină, familia ocupă un loc central și, fără de greșeală, este considerată cea mai însemnată alcătuire socială de care depind în mare măsură stabilitatea, dezvoltarea și, fără să greșesc, pot spune, și existența întregii omeniri. Fiind prima și cea mai mică celulă a organismului social, familia își are originea în voința divină arătată la creație

de către Dumnezeu, care a făcut pe om bărbat și femeie și a întemeiat prima familie din primii oameni, Adam și Eva, dar își mai are originea și din natura socială a omului. Familia începe să devină organism viu, lucrător prin Sfânta Taină a Cununii care pune bazele unirii mirelui cu mireasa, după modelul unirii dintre Hristos și Biserică.

Punctul de plecare al fiecărei noi familii trebuie să fie iubirea deoarece prin iubire se pot atinge cele două scopuri primordiale ale legăturii dintre soț și soție acela de naștere de prunci și dobândirea împreună a Mântuirii. Sfântul Ioan Gură de Aur, în sfaturile pe care le dă pentru viața de familie, amintește alte câteva scopuri pe care le are o căsătorie creștină, printre care ajutorul reciproc, transmiterea calităților între soți pentru a se înnobila reciproc și pentru a ajunge mai ușor la scopul cel mare al căsătoriei.

Unul dintre cei mai profunzi vorbitori despre Sfânta Taină a Căsătoriei este Sfântul Ioan Gură de Aur care a fost poate cel mai strălucit dintre oratorii pe care Biserica noastră i-a dat. Vorbirea lui despre viața de familie și despre căsătorie este expusă din propriul exemplu, deoarece tatăl său, Secundus, fost ofițer superior, *Magister militum Orientis*, în armata din Siria, moare nu mult după nașterea fiului său, Ioan. Iar mama sa Antusa, o femeie virtuoasă, rămânând văduvă la vârsta de 20 de ani, a refuzat să se recăsătorească dedicându-se în totalitate educației fiului ei care încă de tânăr dădea dovezi de mari speranțe.¹

Această tristă desfășurare a evenimentelor din viața familiei sale l-au făcut pe Sfântul Ioan să înțeleagă perfect măreția căsătoriei și a vieții de familie văzând în mama sa un adevărat exemplu de devotament, credință și cea mai profundă

¹²Eugen Simion, *Școala Ardeleană*, în „Viața creștină”, serie nouă, XVIII, nr. 7-8 (341-342), iulie-august 2007, p. 11.

¹Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, *Patrologie vol II*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București 2009, p. 130.

dragoste atât pentru soțul ei care așa timpuriu o părăsise, cât mai ales pentru copilul Ioan care la moartea tatălui său avea aproximativ doi ani. Dedicarea totală a mamei sale pentru creșterea și educarea sa l-a făcut pe Ioan să vadă cât de frumoasă și profundă este iubirea dezvoltată în sânul unei familii, chiar dacă mai târziu el refuză acest drum, mergând pe calea monahismului, dedicându-se ascezei și studiului, răspunzând chemării pe care Dumnezeu i-a adresat-o, de a fi una dintre ilustrele personalități ale Bisericii, nu înainte însă de decesul mamei sale care îl rugase să nu o părăsească pentru a intra în monahism, spunându-i „Nu mă lăsa văduvă a doua oară, nici nu-mi aprinde în suflet stinsa mea durere. Așteaptă sfârșitul meu”.²

Iubirea manifestată în sânul unei familii trebuie să se extindă la toți membrii familiei care la fel ca și în Biserică, despre care se spune că este „mireasa lui Hristos”, sunt chemați la iubirea cea mai profundă, la înțelegere, la trăirea în armonie, comuniune și pace după modelul de iubire și comuniune absolută care este în cadrul Sfintei Treimi.

Familia se întemeiază prin Sfânta Taină a Cununiei, săvârșită în fața Sfântului Altar, fiind cel mai sincer act de iubire dintre bărbat și femeie care înaintea lui Dumnezeu își mărturisesc iubirea lor și faptul că vor fi împreună la bine și la rău „până când moartea îi va despărți” după cum se mărturisește în concepția apuseană de către Fericitul Ieronim. Dar Sfântul Ioan Gură de Aur și întreaga noastră Biserică Ortodoxă mărturisește faptul că legătura pe care o face căsătoria între soț și soție trece peste granițele morții și de aceea și preotul roagă pe Dumnezeu „să le primească cununile” în

Împărăția cerurilor, „păstrându-i fără pată, fără osândă, fără vină, în vecii vecilor”.

Încă de la începuturile vieții s-a văzut planul lui Dumnezeu de binecuvântare a căsătoriei, atunci când după ce a creat pe om, Dumnezeu a zis „nu este bine să fie omul singur să-i facem ajutor asemenea lui” (Facere 2,18). Binecuvântarea lui Dumnezeu nu s-a oprit aici deoarece o familie desăvârșită este formată din părinți și copii, de aceea Dumnezeu a dat poruncă oamenilor „Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți” (Facere 1,28). Prin aceste doua afirmații ale lui Dumnezeu putem vedea că nunta a fost întemeiată încă din rai fiind cea mai veche Taina a Bisericii.

După cum spuneam, familia se întemeiază prin taina nunții care se mai numește și Cununie datorită faptului că în timpul săvârșirii acestei slujbe, mirii poartă pe cap câte o cunună sau coroană asemenea regilor arătând cinstea care a fost dată de Dumnezeu mirilor, subliniind importanța vieții de familie pentru perpetuarea vieții pe pământ prin nașterea de prunci. Taina iubirii a fost dată dintru început de Treimea creatoare, atunci când în prima pereche de oameni a infuzat Dumnezeu taina iubirii, între bărbat și femeie, aceasta fiind instituirea primordială și unică a nunții, fapt arătat și de Mântuitorul prin modul în care asistă la nunta din Cana. El nu vorbește nimic despre această taină, se limitează doar la prefacerea apei în vin și nu dorește să completeze nimic din ce s-a spus de la început, deoarece dacă dorea acest lucru Mântuitorul ar fi acționat altfel sau ar fi completat și amplificat explicațiile pe care le-a dat cu alte ocazii privitor la căsătorie.³

Din dragoste, omul a fost creat de către Dumnezeu, din dragoste omul a primit ajutor asemenea lui și tot dragostea este temelia fiecărei familii. Dacă familia este

²Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Efrem Sirul, *Despre preoție*, Traducere introducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Sophia; Biserica Ortodoxă, București 2004, p. 35.

³Anca Manolache, *Sfintele Taine în viața Bisericii*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 111.

celula de bază a societății, atunci dragostea este celula de bază a familiei. În orice familie trebuie să existe respect, ajutor reciproc între membri, sprijin la momente grele, toate acestea având însă aceeași rădăcină fără de care nu ar fi posibile, dragostea. Dragostea unui soț pentru soția sa este o expresie a poruncii „Să-ți iubești aproapele ca pe tine însuși”. Dragostea pe care o au soții unul față de altul este măsura dragostei lor față de Dumnezeu.⁴

Sfântul Apostol Pavel spune că fiecare dintre soți are datoria iubirii și supunerii unuia față de celălalt, așa cum se arată în apostolul care se citește la slujba Cununiei, unde se spune: „Supuneți-vă unul altuia întru frica lui Hristos. Femeile să se supună bărbaților ca Domnului, pentru că bărbatul este cap femeii precum și Hristos este cap Bisericii, trupul Său, al cărui Mântuitor este” (Efeseni 5,21-23)

Sfântul nu se adresează numai femeilor, ci Sfântul Apostol continuă cu îndemnul adresat bărbaților cărora le spune: ”Bărbaților, iubiți femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe sine pentru ea, ... ,bărbații sunt datori să-și iubească femeile ca pe însăși trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia sa pe sine se iubește.” (Efeseni 5,25-28). După cum foarte clar arată Sfântul Apostol Pavel în aceste rânduri, responsabilitatea iubirii o au ambii parteneri însă fiecare are o anumită poziție rânduită.

Afirmația că bărbatul este conducător nu este deplină deoarece el nu poate fi conducător fără ajutorul femeii sale cu care alcătuiește un singur trup. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că este necesară o supunere a femeii față de bărbat însă această supunere să vină din iubire nu din frică, (...) ,căci ce căsnicie este aceasta când femeia tremură în fața bărbatului său? se

întreabă Sfântul Ioan.⁵ La fel și bărbaților le este dat un sfat de către Sfântul Ioan spunându-le „, vrei ca să ți se supună femeia precum Biserica lui Hristos? Poartă-i și tu ei de grijă așa cum Hristos îi poartă de grijă Bisericii.și dacă trebuie să-ți jertfești viața pentru ea să fii făcut bucăți de o mie de ori, să le suferi și să le rabzi pe toate, nu refuza să o faci.”⁶

Dragostea conjugală trebuie să meargă până la sacrificiu dacă este nevoie, spune Sfânta noastră Tradiție, ea se dezvoltă normal și sănătos atunci când înțelegerea între soți se adâncește, iar sensibilitatea unuia față de celălalt se ascute, astfel dragoste dintre ei va deveni o normalitate care presupune încredere și străduință neîncetată de ajutorare reciprocă. Pentru ca dragostea să se dezvolte în căsătorie și să-și atingă scopul, care este nașterea de prunci și dobândirea mântuirii, este nevoie ca soții să urmărească conlucrarea dintre ei și progresul nu numai material, cât mai ales spiritual.⁷

Căsătoria este o taină pentru veacul viitor, nu doar pentru veacul acesta. Pentru cei în stare, moartea partenerului îi face să aleagă mai departe văduvia, având în vedere că soțul mort este de fapt viu în Hristos, iar cei doi rămân uniți pentru vecie în Hristos, spune Sfântul Ioan Hristostom având exemplu bun în persoana mamei sale.

Dragostea este temelia căsniciei care dăinuie și după moarte deoarece dacă *dragostea nu cade niciodată* (I Cor 13, 8) atunci nici ce este zidit pe această temelie nu cade niciodată și va dăinui în veci.

Daniel-Nicolae Iștoc

⁴Pr. Filoteu Faros Pr. Savros Kofinas, *Căsnicia dificultăți și soluții*, traducere din limba greacă de Șerban Tică, Editura Sophia, București 2012, p.250.

⁵Sfântul Ioan Gură de Aur, *Problemele vieții*, traducere de Cristian Spătăreanu și Daniela Filoreanu, Editura Cartea Ortodoxă, Editura Egumenița, Galați 2010,p. 105.

⁶*Ibidem*, p. 105.

⁷Pr. Filoteu Faros Pr. Savros Kofinas, *op. cit.* p. 251.

PREOTUL DUHOVNIC, DOCTORUL SUFLETULUI

Atunci când simțim că o durere ne apasă trupul, că nu ne simțim bine, ne gândim să apelăm la un specialist din domeniul medicinei, care, la rândul său, să ne investigheze, iar după aceasta să ne administreze medicația adecvată, ca să revenim la starea de normalitate.

Boala este modificarea organică sau funcțională a echilibrului normal al organismului, tulburare a sănătății, datorită unor agenți din mediul interior sau exterior al organismului.

De asemenea, în ceea ce privește cele ale sufletului, starea noastră religios-morală, trebuie să apelăm la un specialist care este preotul – duhovnic. La fel ca și medicul, trebui să urmăim și să ascultăm sfatul duhovnicului.

Păcatul este călcarea a unei legi sau a unei porunci bisericești, abatere de la o normă (religioasă), faptă sau vorbă care contrazice principiile moralei religioase.

Duhovnicul este omul în fața căruia poți să îți mărturisești toate păcatele, să îi spui tot ceea ce te apasă, să îi spui toate problemele din viața cotidiană, este omul la care poți să plângi fără să te simți umilit. Când ne îndreptăm pașii spre Sfânta Taină a Spovedaniei să nu ne fie rușine de preot, căci diavolul nu dorește ca noi să facem acest lucru. Prin viclenia sa strecoară în conștiința penitentului sentimentul de rușine, împiedicând astfel o spovedanie cât mai curată, ba mai mult, scopul celui viclean este de a ne opri să ajungem, să ne spovedim, căci cel rău nu se poate sălășlui în sufletul curat, mărturisit. Preotul este punctul de legătură dintre om și Dumnezeu, este doar un martor. Duhovnicul este călăuză, far în întuneric, cărare ce străbate desișul lumii acesteia, felinar dătător de lumină, trâmbiță prin care se află voia lui

Dumnezeu, el este părinte născător de fii duhovnicești.¹

Nimeni nu se poate mântui, nici mireni, nici călugări, nici clerici, fără spovedania păcatelor și fără dezlegarea de la duhovnic, deoarece *toți multe greșim*. (Iacob 3,2)

După slăvita Sa înviere din morți, Mântuitorul Iisus Hristos a dat putere ucenicilor săi de a lega și deslega păcatele spunându-le: *Luați duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute*. (Ioan, 20, 22-23).

Spovedania este esențială pentru orice creștin, botezat în numele Preasfintei Treimi. Prin Botez, omul primește un veștmânt de lumină necreată, un înger păzitor și un loc în rai, și mai ales este înfiat de Dumnezeu, devine cetățean al cerului și casnic al lui Dumnezeu, fiu al lui Dumnezeu după har.

Pe măsură ce omul înaintează în viață, această haină luminoasă a vieții se întunecă din cauza păcatelor, se pătează de fărădelegi și trebuie spălată mereu, în mod ritmic și conștient, prin Botezul lacrimilor, adică prin Sfânta Taină a Spovedaniei. Ea este indispensabilă pentru creșterea noastră în Hristos, așa cum este necesară curățenia casei, spălarea trupului sau igiena. Spovedania este așadar curățirea sufletului de păcate în fața lui Dumnezeu care iartă păcatele și în prezența preotului duhovnic care dă prin Duhul Sfânt sfaturile și tratamentul duhovnicesc care trebuie urmat în fiecare caz în parte.

Înainte să ne îndreptăm pașii spre această Sfântă Taină, să ne rugăm pentru duhovnic, nu trebuie să așteptăm un răspuns bun și să stăm cu mâinile în șold, ci trebuie, în primul rând, să-l ajutăm pentru a ne putea ajuta. Să ne rugăm zicând: *Doamne, pune în mintea și în gura duhovnicului meu răspunsul care îmi este de folos*.

¹Teofil Părăianu, Duhovnici români în dialog cu tinerii, Editura Bizantină, București, 1997, p. 45

După ce ne-am îndreptat pașii spre Sfânta Taină a Spovedaniei, trebui să ținem, să urmăm canonul care ne-a fost „administrat”, făcând ascultare de duhovnic. Ascultarea este primul imperativ cerut de Dumnezeu poporului ales: *Ascultă Israele* (Deuteronom 6, 4). Problematika ascultării ocupă un loc de maximă importanță în teologia creștină, pornind de la căderea protopărinților noștri Adam și Eva: *neascultarea unui om* (Romani 5, 19).

Despre ascultarea de duhovnic ne spune Sfântul Grigorie Sinaitul († 1346) atât de frumos și convingător: *Ascultarea de duhovnic este viața veșnică, scară cerească, suire grabnică, bogăție de cununi, lucru îngeresc, lupta nepătimirii, suire și călătorie la cer. Ascultarea împlinește toate poruncile, pe toate le îndreaptă, pe toate le face și le zidește, iar pe suflet, în chip nevăzut și neștiut, cu mare grijă îl îmbogățește și îl așează în vistierie neconținut, ridicându-l spre Dumnezeu ca să stea înaintea încununat și înfrumusețat în taină.*

Pentru a sublinia și mai mult cât de importantă este ascultarea de duhovnic, doresc să redau cuvintele unuia dintre cei mai reprezentativi părinți duhovnicești ai secolului trecut, care a trăit în Sfântul munte Athos, Gheron Iosif Isihastul († 1959): *Nici preoția, nici Sfânta Împărtășanie, nici rugăciunea minții, nici postul, nici privegherea nu mântuiesc fără ascultare. Tot ce se face din voia proprie e luat de diavoli!*

Un duhovnic poate să fie mare, pentru cei care îl ascultă, poate să fie mic, pentru cei care nu-l ascultă, și de nimic, pentru cei care nu-l iau în considerare.

Prin duhovnic vorbește Hristos, așadar pe duhovnic să-l privim ca pe Hristos.

Faci ascultare la duhovnic? La Dumnezeu și la Maica Domnului faci ascultare. Fiecare familie creștină trebuie să fie în ascultarea unui duhovnic!

Dacă nu avem duhovnic, să-l căutăm plângând!

Ioan-Claudiu Mance

FAMILIA CREȘTINĂ ÎNTRE MODERNITATE ȘI SIMPLITATE

Biserica este locul în care ia naștere familia creștină prin lucrarea Duhului Sfânt, în Taina Sfintei Cununii, moment în care cei doi soți devin un singur trup. Acest fapt rămâne veșnic, având o deosebită importanță în fața lui Dumnezeu. Nici moartea nu desparte ceea ce Dumnezeu a unit, urmând ca soții, după trecerea la cele veșnice, să trăiască în comuniune deplină, de data aceasta, la un alt nivel, precum îngerii din ceruri. Dragostea are o dimensiune deosebită, ea fiind cea care ne menține în continuare în viață, în ciuda intemperțiilor vremii. Se spune că atunci când aceasta va dispărea, sfârșitul lumii nu va întârzia să apară.

Scopul căsătoriei este desăvârșirea reciprocă în iubire a celor doi soți, iar nașterea de copii este mai degrabă o consecință, un dar de la Dumnezeu, un rod al iubirii.

Caracteristicile familiei creștine sunt: unitatea și indisolubilitatea, trăinicia, sfîntenia, curăția și egalitatea dintre soți.

Există căsătorii perfecte? Probabil ne-am pus cu toții întrebarea aceasta. Răspunsul meu este: Da! Soțul ideal știe să mențină în căsnicie acel suflu, acel elan al primei zile de prietenie. El știe să se roage, să admire, să facă observații într-un anumit fel și are multe calități. Soția ideală este aceea care înțelege tot. Dacă înțelege tot, ea dă dovadă de bunătate și din bunătatea inimii decurg toate. E foarte simplu să devii soție ideală. Este așa de simplu, numai că trebuie atenție și pregătire. Căsnicia pe care

o vedeți că nu merge a fost făcută fără pregătire.¹

Simplitatea a fost întodeauna o cale sigură spre a ajunge la fericirea pe care cu toții ne-o dorim. Podoaba sufletului este smerenia. De aceea, părinții îmbunătățiți, sfinții au o pace și o liniște sufletească cu totul aparte. Este adevărat și faptul că spre a ajunge la desăvârșire, omul trebuie să lepede haina mândriei, a lăcomiei și să se îmbrace în veșmintele simplității, ale curăției sufletești.

Astăzi, familia naturală, tradițională se afla în criză, în mutație spre un viitor incert și confuz. Individualismul și orgoliul libertății egoiste împiedică afirmarea vieții umane ca existență în comuniune și solidaritate, iar vocația sfântă a familiei, credința ca mediu al creștinismului spiritualizat este adesea uitată.²

În ceea ce privește tânăra generație, cei mai mulți nu au gustat bucuria jertfirii și nu iubesc osteneala.³ Trândăvia, interesul personal și confortul sunt principalele cauze ale problemelor actuale din societate. Cu toții caută lucrul ușor, evită prilejul de nevoință.

Ideal pentru o familie este menținerea păcii și armoniei, căci, dacă este să vorbim, nu banul, ci liniștea colibeii tale te face fericit. Valorile materiale sunt cele care provoacă adesea griji. Nu înseamnă că bogăția este un păcat, și nicidecum că sărăcia ar fi o virtute. O viață liniștită duc acele persoane care își agonisesc cele de trebuință și nu fac din ban un idol. O problemă majoră o constituie și „absenteismul” din familie, lipsa de împărtășire a sentimentelor, lipsa de

comunicare, prezența în mod fizic, dar îndepărtarea de familie.

Modernitatea pare a aduce bărbatului ipostaza omului dur, inexpressiv și competitiv. Sub aspect creștin însă, acesta caută să le sprijine mai degrabă decât să le domine pe femei, să îi împuternicească mai degrabă decât să îi controleze pe bărbații mai tineri și să îi sfătuiască sau să îi felicite pe alți barbati, decât să concureze cu ei.

În prezent, mamele se ocupă cel mai mult de creșterea copiilor. Pentru a stabili o legătura mai profundă, tatăl trebuie să se implice în procesul de creștere al copilului, acest lucru ducând la dezvoltarea laturii socio-emoționale și relaționale. Atunci când tatăl îi dă un exemplu de exprimare a sentimentelor, copilul devine mai expresiv.

Dacă luăm în serios dovezile care insinuează că societatea modernă a devenit tot mai rece, necruțătoare și imperfectă atunci nevoia ca familia să devină un mediu care să asigure interiorizarea, creșterea și atenția este chiar mai evidentă.

Familia extinsă, rețeaua formată din vecini, încorporarea în comunitate au fost erodate în mare parte de mișcarea culturală spre modernitate. Rezultatul, familia-nucleu este adesea singura sursă pentru împlinirea nevoilor emoționale a membrilor ei.⁴

Pe măsură ce femeile își asumă sarcini extrafamiliale, alăturându-se forței de muncă, pe lângă statutul de bază, cel bazat pe calitatea de soții și mame, acestea provoacă apariția unor decalaje și probleme în familie.

De cele mai multe ori, copiii sunt neglijati, nu li se acordă suficientă importanță și timp, iar educația acestora prezintă imperfecțiuni. Repercusiunile în viitorul următoarei generații mature sunt inevitabile, duc la degradarea societății. Din păcate, mass-media reușește să înlăture din

¹Tănase Nicolae, *De la prietenie la iubire : căsătoria*

– *Taina iubirii creștine*, Editura Agaton, Iași, 2011

²Daniel Patriarhul BOR, *Libertatea pentru comuniune – Lucrarea Bisericii în societate*, anul 2009, Editura Basilca, București, 2010, p. 355.

³Cuviosul Paisie Aghiorătul, *Cuvinte duhovnicești*, Editura Evanghelistos, București, 2003, p. 248.

⁴Jack O. Bolswick, Judith K. Balswick, *Familia : o perspectivă creștină asupra căminului contemporan*, Editura Casa Cărții, Oradea, 2009, pag. 202

gândirea noastră, morala și conduita unei vieți creștine.

Contradicția actuală dintre definiții tradiționale și moderne ale rolurilor de gen provoacă confuzie pentru femei și bărbați deopotrivă. Anxietatea produsă îi provoacă pe mulți să reacționeze în mod defensiv la redefinirile actuale. Dar situația din prezent ar trebui privită ca o oportunitate atât pentru femei, cât și pentru bărbați pentru a deveni ființe umane pe deplin dezvoltate, așa cum a intenționat Dumnezeu.⁵

Bărbații și femeile au unii și alții nevoie să se elibereze de stereotipurile de gen care au împiedicat dezvoltarea lor ca persoane.⁶

Pentru a aduce prosperitatea și liniștea căminului unei familii, soluția optimă rămâne aceea de întoarcere a omului spre valorile spirituale, nemuritoare, cultivarea dragostei, precum și a înțelepciunii care echilibrează balanța unei vieți zburzuite.

Ioana Filipciuc

MĂNĂSTIREA IZBUC. ISTORIE, SPIRITUALITATE ȘI CULTURĂ

1. Străveche vatră de sihăstrie monahală

În salba de mănăstiri și schituri ale Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei și în sfera monahismului Bihorean, locul de căpățîi îl ocupă fără îndoială Sfânta Mănăstire Izbuț. Acest lucru se datorează, pe de o parte, spiritului de rugăciune autentic monahal-isihast, vechimii mănăstirii și, pe de altă parte, renumitului său izvor cu apă tămăduitoare care se află în incinta mănăstirii.

Mănăstirea se află în comuna Cărpînet, la trei kilometri de satul Călugări, într-o mică depresiune la poalele Munților Codru

Moma, pe platoul Vașcăului, într-o mică poieniță înconjurată de pădure. Știri despre existența călugărilor în această zonă, pe lângă izvorul carstic izbuț, avem încă de prin secolele IX-XII. Bătrânii spuneau că la sărbătorile Izvorul Tămăduirii și Adormirea Maicii Domnului pe lângă miile de pelerini care se adunau an de an în pelerinaj la izvorul sfânt, venea la închinare și ducea care stăpînea ținutul Vașcăului.

Documente importante cu privire la existența unui centru monahal în aceste părți se găsesc în arhiva Arhiepiscopiei Esztergom din Ungaria, documente care datează din secolele XV-XVI. Un alt argument clar îl arată chiar numele satului vecin Călugări, atestat documentar în anul 1581, această denumire fiind dată de existența unor călugări în aceste locuri. Peștera care se află la o distanță de 500 de metri de izvor ne duce cu gândul la existența pustnicilor în aceste locuri, în prezent peștera fiind surpată.

Aceste ipoteze concluzionează faptul că Mănăstirea Izbuț este un străvechi așezământ monahal dar care a fost distrus sau desființat în timpul dominației habsburgice, ca mai toate bisericile și mănăstirile din Transilvania.

2. Mănăstirea Izbuț, țelul Episcopului Roman Ciorogariu

Roman Ciorogariu a fost ctitorul și întemeietorul reînființatei Eparhii a Oradiei, care a fost repusă în drepturi în anul 1921. Pe lângă preocupările sale administrativ-bisericești, pastoral-misionare și gospodărești, o preocupare foarte importantă a Episcopului a fost și înființarea unei mănăstiri, fiindcă pe teritoriul Eparhiei sale nu se afla nici o mănăstire, fiind singura din țară care suferea de acest mare neajuns. Până la urmă, acest lucru devenind un țel principal pentru marele vlădică care avea în jurisdicție pe lângă Bihor și județele Satu-Mare și Sălaj.

⁵Ibidem , pag. 203

⁶Idem , pag. 204

Pentru a pune bazele unei mănăstiri, episcopul se adresează la 27 octombrie, 1924, Ministerului Agriculturii, solicitând împroprietărirea mănăstirii cu 150-200 hectare de pădure. După discuții îndelungate s-a acordat o suprafață de 65 hectare de pădure și 10 hectare de poieni.¹ După această înzestrare materială a mănăstirii încep demersurile pentru recunoașterea ei canonică. Hotărârea de întemeiere a Mănăstirii Izbug luată de Adunarea Eparhială, în 3 mai 1926 va fi ratificată de Sfântul Sinod la 13 iunie 1928.²

Din cauza situației economice dificile din țară lucrările propriu-zise au început abia în luna aprilie, 1929. Pentru a obține banii necesari demarării construcției, Episcopul Roman Ciorogariu a trimis la 23 septembrie, 1928 clerului și credincioșilor din cuprinsul eparhiei o frumoasă și pătrunzătoare pastorală prin care cerea sprijinul necesar pentru începerea lucrărilor. Pastorală a avut un puternic ecou în rândurile credincioșilor, demonstrând atașamentul acestora față de inițiativa chiriarhului. Donațiile și dările creștinilor deși modeste, cumulate cu subvențiile oficiale au permis începerea lucrărilor la biserică și chili.³

3. Construirea Mănăstirii de la Călugări

Conducerea lucrărilor a fost încredințată arhimandritului Atanasie Popescu de la Mănăstirea Dobrușa din părțile Hotinului, numit în 1929 preot la parohia Poiana Vașcăului și stareț organizator al Mănăstirii Izbug. Tot el a format și prima obște a mănăstirii alcătuită din 12 monahi și frați, dintre care 5 ieromonahi și 4 ierodiaconi. În afară de

acești viețuitori, mănăstirea mai avea și alți ieromonahi detașați la diferite parohii din Bihor, din cauza lipsei personalului clerical.⁴

Piatra de temelie a primei biserici de la Izbug cu hramul Izvorul Tămăduirii și Înălțarea Domnului a fost pusă la 29 mai 1930, în ziua praznicului Rusaliilor de către arhiereul vicar Dr. Andrei Magier Crișanul al Episcopiei Oradiei și sfințită tot de acesta la 15 august 1932, de praznicul Adormirii Maicii Domnului.⁵

Starețul Atanasie s-a dovedit a fi un vrednic călugăr, un om harnic și un gospodar priceput. În doi ani a ridicat biserica de lemn, clădirea stăreției care dăinuie și în aceste zile, chiliile și clădirile gospodărești, viața monahală luând amploare și astfel, Mănăstirea fiind vizitată de tot mai mulți pelerini din Bihor și din țară.

(va urma)

Singhel Antonie Vaș (Andrei – Ovidiu)

¹Roman R. Ciorogariu (1852 – 1936) *Studii și documente*. Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Oradea 1981, p.117.

²*Ibidem* p.117

³Elisaveta Roșu, Roman R Ciorogariu(1852-1934). *Repere istorice*, ed. Arca, Oradea, 2006, p. 252

⁴Pr. Florian Roman. Izvorul Izbug de la Călugări art. în Țara Beiușului anul. I, 2004 nr. 4, p.2

⁵Arhid. Dr. Teodor Savu, Mănăstirea Izbug-Bihor, Popas aniversar, art. în M.A. an 33, 1998, nr.1 p.125

Izvorul Mănăstirii Izbuc

Mănăstire Izbuc

Icoana, artă și sacralitate

Arta, în general, de-a lungul istoriei, a căpătat mai multe forme. Conceptul de artă este strâns legat de creație, inovație și, nu în ultimul rând, de inspirație.

Artistul este cel care simte și vede, iar arta lui trebuie să impresioneze și să dăinuie. Simțul artistic este un dar, iar creativitatea stă la baza artelor frumoase, a creatorului și a creativității. Artistul, recurgând la creativitate, trebuie să facă noi și noi descoperiri, iar opera sa să producă asupra privitorului starea uimirii care se manifestă prin dispoziția omului.

Joseph Beuys susține într-un interviu că el privește arta ca fiind acel domeniu al vieții unde ne putem mișca jucânduși și putem trăi fără constrângeri exterioare. Tot el afirmă că artistul formează și modelează lumea în care trăiește, plastica fiind un proces evolutiv.

Arta capătă forme înalte pornind din sufletul artistului, care este scânteia divină în om. Artistul simte nevoia internă de a se exprima, de a scoate ceva din el însuși și a transmite mai departe privitorului percepția sa despre lume și despre societatea în care trăiește.

Istoria artelor s-a dezvoltat concomitent cu istoria creștinismului, și în orice curent artistic pictorii au folosit ca sursă de inspirație Sfânta Scriptură. Dacă răsfoim istoria artelor, găsim sute de tablouri zugrăvind scene biblice, iar aceasta dă dovadă de interesul artistului din cele mai vechi timpuri și până azi față de reprezentarea sacralului și de a oferi percepției vizuale posibilitatea, de a surprinde în imagini mesajul sacru pe care Sfânta Scriptură oferă auzului prin cuvânt.

Fiecare religie și-a găsit o formă proprie de exprimare vizuală și de reprezentare a sacralului. Există o deosebire între pictura sacră și cea profană, precum există și o diferență între un tablou religios și o icoană.

În arta sacră nu vom găsi o lume realistă, ci una transfigurată. Dacă în arta profană, pictorul are posibilitatea de a se exprima liber, în arta sacră reprezentările urmăresc o anumită linie conform canoanelor, dar asta nu înseamnă că iconarul nu are o libertate a sa asupra reprezentărilor sale. El, în pofida canoanelor impuse, își lasă amprenta în funcție de talentul său, posibilitățile materiale, dar și felul în care înțelege și pătrunde adevărul mântuitor.

Temeiul icoanei și al artei sacre îl reprezintă Întruparea Mântuitorului care nevăzut fiind s-a făcut văzut, acesta fiind El însuși o icoană a Tatălui ceresc. Când privim un tablou religios dragostea și admirația privitorului se revarsă asupra artistului creator și a artei, dar atunci când privim o reprezentare sacră a Mântuitorului, mintea noastră se îndreaptă spre supremul artist care l-a creat pe om după chipul și asemănarea Lui.

Biserica nu este împotriva artei profane și nu o consideră păcătoasă, dacă aceasta este întrebuințată ca atare. Arta sacră rămâne calea prin care cunoaștem slava lui Dumnezeu, iar arta profană ne bucură și ne încântă privirea. Cele două sunt separate, dar au un punct comun și le putem asemăna cu cele două laturi omenesti: umană și spirituală pe care a sădit-o în noi Dumnezeu.

Mesajul care ne este transmis de icoană va fi întotdeauna unul spiritual, pe când un tablou religios sau o pictură poate crea privitorului un altfel de sentiment. Icoana nu trebuie transformată în imagine religioasă, neputând fi exclusiv realistă, deoarece ea ne reprezintă o lume transfigurată, înfățișând viața viitoare ce va să vină.

Arta profană a intervenit în arta religioasă occidentală unde au adoptat o manieră realistă. Orientalii au urmărit tradiția bizantină care avea o linie clară,

personajele fiind reprezentate conform canoanelor stabilite. Fundamentul cinstirii ortodoxe a icoanelor este întruparea Mântuitorului, care trimis în lume de Tatăl a pățimit și înviat pentru omenire, creația Sa.

Întreaga omenire este opera de artă a lui Dumnezeu, artistul măreț care a zidit lumea după un plan dinainte stabilit. Creația este procesul artistic a lui Dumnezeu făcut cu cea mai mare măiestrie, iar omul fiind creat după chipul lui Dumnezeu a fost înzestrat cu darul de a putea crea, ajungând la asemănare cu Creatorul său.

Lumea a fost destinată omului ca să se bucure de ea, fiind singura ființă care fusese înzestrată, bucurându-se conștient de iubirea lui Dumnezeu. Sfântul Teodor Studitul susține că originea relației iconice este în sânul Sfintei Treimi. Interpretând versetul „Cel ce m-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl” afirmă că Mântuitorul este icoana naturală a Tatălui, prin firea sa dumnezeiască, iar omul fiind creat după asemănarea Lui are automat sădită icoana naturală în el. Odată gustând din pomul oprit, omul a distrus chipul lui Dumnezeu din el, icoana naturală fiind alterată. Prin întruparea Mântuitorului, s-a restaurat icoana naturală din om, iar întruparea devenind totodată temelul și fundamentul pe care se bazează icoana ortodoxă astăzi.

Omul acceptându-și menirea de creator, din cele mai vechi timpuri a avut preocupări artistice. De-alungul timpului, arta capătă multe forme, abordând stiluri și curente noi, căutând să depășească nivelul precedent, având mentalități și concepte diferite. Însă cu toate aceste lucruri, arta a fost folosită și într-un context sacru. Acest sacru îl reprezintă icoana care este o îmbinare și o armonie între artă și sacralitate, ce are ca scop final slăvirea Lui Dumnezeu. Noi, pictând icoane și închinându-ne acestora, ne închinăm celui Care a pictat chipul lui Dumnezeu în om, îl

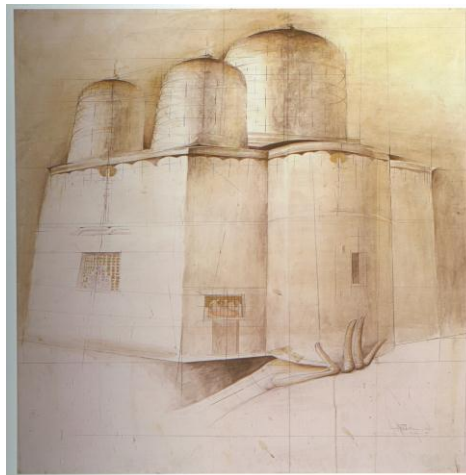
slăvim pe Hristos care a restaurat icoana cea dintâi în om la plinirea vremii prin nașterea, pătimirea și învierii Lui.

Hristos, icoana Tatălui, după modelul căruia a fost creat omul, luând chip vizibil, ne-a dat și nouă posibilitatea de a transforma și de a scoate din artă ceva sacru. Tendința artei moderne este de a se desprinde de valorile tradiționale, uitând adeseori de specificul și necesitatea artei iconografice ortodoxe și de rolul estetic și pedagogic al artei religioase. Uităm că icoanele nu fac altceva decât să propovăduiască asemenea cuvintelor, adevărul mântuitor.

Ca artiști nu mai simțim nevoia să pictăm ceva tradițional și autentic, căutând noi și noi inovații, iar ca și creștini uităm să dăm cinstea cuvenită sfintelor icoane pe care în perioada iconoclastă zeci de clerici și credincioși le-au apărut cu prețul vieții.

Icoanele, având un rol cultic, nu lipsesc din biserici și casele credincioșilor, ele fiind o Evanghelie în culoare și totodată un imens izvor de credință și iubire, ridicând gândul credincioșilor la Dumnezeu.

Maria – Corina Bront

Sorin Dumitrescu - Biserică (desen, acuarelă și creion pe hârtie)

Sorin Dumitrescu (Buna Vestire)

Aș picta, gânduri de artist...
Sentimente profunde, dar totuși pline de realism,
Și le-aș pune într-o ramă de abis.
Aș picta, aș picta... fericite momente, unice
fără de argumente,
Viața văzută, din perspectiva unui visător,
Cu aspirații mari, dar pline de dor.
Hoinarul artist visător, plimbându-se năuc,
pătrunzător,
Fără un anumit scop, cu capul în nori,
În norii noroși sau senini, purtați de vântul
hain.
Aș picta, aș picta, un om simplu de lut,
Însuflețit de Divinul de sus, înzestrat cu un
anumit țel;
Artistul sărac, crezându-se Dumnezeu
Își ia rolul de mic creator, comparându-se
cu El
Cu marele artist Luminător.
Care l-a modelat pe el, pe artistul sărac,
Făcându-l din lut și după chipul Său,
Prin cuvânt, i-a dat și lui duh.
Să poată să-și ia și el, rolul, de mic
Dumnezeu
Să creeze și el, să-nșuflească mereu
Ceva pierdut, nevaloros; să-i dea un sens cu
folos.
Aș vrea să pictez, motivul existențial
Relația dintre artistul Divin și artistul uman.
Dar nu pot, e ceva de mister,
Gama cromatică nu e la același nivel.
Spațiul pânzei e limitat,
Iar compoziția e dinamică, ceva foarte
abstract și greu de pictat.
Și totuși!... Aș picta... aș picta, gânduri de
artist,
Ce umblă hoinar, ori vesel, ori trist
Dar nu pot... nu e ceva pământesc
E foarte abstract și de neînțeles.
Aș picta, aș picta...

Maria-Corina Bronț

Biografie

Mihai Eminescu s-a născut la Botoșani la 15 ianuarie 1850. Este al șaptelea din cei 11 copii ai căminarului Gheorge Eminovici, provenit dintr-o familie de țărani români din nordul Moldovei și al Ralucăi Eminovici, născută Jurașcu, fiică de stolnic din Joldești.

Își petrece copilăria la Botoșani și Ipotești, în casa părintească și prin împrejurimi, într-o totală libertate de mișcare și de contact cu oamenii și cu natura. Această stare o evocă cu adâncă nostalgie în poezia de mai târziu („Fiind băiet...” sau „O, rămâi”).

Între 1858 și 1866, urmează cu intermitențe școala la Cernăuți. Termină clasa a IV-a clasificat al cinci-lea din 82 de elevi după care face 2 clase de gimnaziu. Părăsește școala în 1863, revine ca privatist în 1865 și pleacă din nou în 1866. Între timp, e angajat ca funcționar la diverse instituții din Botoșani (la tribunal și primărie) sau pribegeste cu trupa Tardini-Vlădicescu.

1866 este anul primelor manifestări literare ale lui Eminescu. În ianuarie moare profesorul de limba română Aron Pumnul și elevii scot o broșură, „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști”, în care apare și poezia „La mormântul lui Aron Pumnul” semnată M.Eminoviciu. La 25 februarie/9 martie pe stil nou debutează în revista „Familia”, din Pesta, a lui Iosif Vulcan, cu poezia „De-aș avea”. Iosif Vulcan îi schimbă numele în Mihai Eminescu, adoptat apoi de poet și, mai târziu, și de alți membri ai familiei sale. În același an îi mai apar în „Familia” încă 5 poezii.

Din 1866 până în 1869, pribegește pe traseul Cernăuți-Blaj-Sibiu-Giurgiu-București. De fapt, sunt ani de cunoaștere prin contact direct a poporului, a limbii, a obiceiurilor și a realităților românești. A intenționat să-și continue studiile, dar nu-și realizează proiectul. Ajunge sufleur și copist de roluri în trupa lui Iorgu Caragiali apoi sufleur și copist la Teatrul Național unde îl cunoaște pe I.L.Caragiale. Continuă să publice în „Familie”, scrie poezii, drame (Mira), fragmente de roman „Geniu pustiu”, rămase în manuscris; face traduceri din germană.

Între 1869 și 1862 este student la Viena. Urmează ca auditor extraordinar Facultatea de Filozofie și Drept, dar audiază și cursuri de la alte facultăți. Activează în rândul societăților studențești, se împrietenește cu Ioan Slavici; o cunoaște la Viena pe Veronica Micle; începe colaborarea la „Convorbiri Literare”; debutează ca publicist în ziarul „Albina” din Pesta. Apar primele semne ale bolii lui.

Între 1872 și 1874 este student ordinar la Berlin. Junimea îi acordă o bursă cu condiția să-și ia doctoratul în filozofie. Urmează cu regularitate două semestre, dar nu se prezintă la examene.

Se întoarce în țară, trăind la Iași între 1874-1877 . E director al Bibliotecii Centrale, profesor suplinitor , revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui, redactor la ziarul „ Curierul de Iași “. Continuă să

publice în „ Convorbiri Literare”. Devine bun prieten cu Ion Creangă pe care îl introduce la Junimea. Situația lui materială este nesigură; are necazuri în familie ; este îndrăgostit de Veronica Micle.

În 1877 se mută la București, unde până în 1883 este redactor, apoi redactor-șef la ziarul „ Timpul “. desfășoară o activitate publicistică excepțională, care-i ruinează însă sănătatea. Acum scrie marile lui poeme (Scrisorile, Luceafărul etc.).

În iunie 1883, surmenat, poetul se îmbolnăvește grav, fiind internat la spitalul doctorului Șuțu, apoi la un institut pe lângă Viena. În decembrie îi apare volumul „Poezii” , cu o prefață și cu texte selectate de Titu Maiorescu (e singurul volum tipărit în timpul vieții lui Eminescu).

Anii dintre 1883-1889 sunt ani de boală, cu reveniri și recăderi din ce în ce mai dese. Practic, nu scrie nimic sau foarte puțin.

Mihai Eminescu se stinge din viață la 15 iunie 1889 (15 iunie, în zori- ora 3) în casa de sănătate a doctorului Șuțu.

E înmormântat la București, în cimitirul Bellu; sicriul e dus pe umeri de patru elevi de la Școala Normală de Institutiori.

În „ Viața lui Mihai Eminescu”(1932), G Călinescu a scris aceste emoționate cuvinte despre moartea poetului : „ Astfel se stinse în al optulea lustru de viața cel mai mare poet, pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată , poate, pământul românesc. Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va vesteji pe cer în depărtări , până când acest pământ sa-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava sbuture a altui crin de tăria parfumurilor sale “

Paul Țop

**Universitatea din Oradea,
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”**

Tradițiile învățământului superior orădean, folosind o metaforă istorică, se pierd în negura vremurilor. În anul 2010 s-au implinit 230 de ani de la înființarea învățământului academic orădean și 47 de ani de învățământ universitar continuu la Oradea.

Astăzi, Universitatea din Oradea este o asemenea instituție de învățământ superior completă, care integrează în sine 15 facultăți:

- Facultatea de Arte
- Facultatea de Construcții și Arhitectură
- Facultatea de Drept
- Facultatea de Geografie, Turism și Sport
- Facultatea de Inginerie Electrică și Tehnologia Informației
- Facultatea de Inginerie Energetică și Management Industrial
- Facultatea de Inginerie Managerială și Tehnologică
- Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării
- Facultatea de Litere
- Facultatea de Medicină și Farmacie
- Facultatea de Protecția Mediului
- Facultatea de Științe
- Facultatea de Științe Economice
- Facultatea de Științe Socio-Umane
- Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”

Misiunea Facultății de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” este aceea de a pregăti viitorii preoți, profesori de religie și asistenți sociali în vederea promovării în societate a principiilor moral-cristine.

Pe lângă pregătirea științifică, necesară viitorilor absolvenți în teologie, studenții teologi sunt îndrumați spre o viață spirituală și duhovnicească adecvată, care trebuie să

caracterizeze activitatea lor ulterioară în cadrul societății.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea are un specific aparte, față de alte facultăți de același profil din țară, datorită faptului că, în această parte de țară, există un pluralism etnic și confesional unic.

În această ambianță multietnică și pluriconfesională, ea încearcă să caute identificarea elementelor care unesc toate confesiunile creștine în efortul stabilirii unui climat de pace, toleranță și bună înțelegere.

De curând, o parte a Coralei universitare „Psalmodia Varadiensis” a Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijată de PC Conf. Univ. Dr. Mihai Brie, titularul disciplinei de Muzică bisericească și ritual, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a întreprins un turneu religios artistic în cadrul Protoeriei de Modena, la invitația PC Prot. Dr. Costică Totolici.

Formația corală amintită a susținut cu pricepere și acuratețe artistică, dar și cu disponibilitate spre melosul bisericesc, o serie de concerte „a capella”, dintre care amintim cele de la Catedrala „Sfântul Grigorie de Nazians” din orașul Forlì, comunitatea românească de aici având ca preot pe Pr. Florin Haniș, Biserica „Sfântul Augustin”, Biserica „Sfântul Bartolomeu” (sediul parohiei ortodoxe a românilor din Modena), și la Catedrala Romano-Catolică din Modena, unde a avut loc marele concert care a atras numeroși spectatori români și italieni, precum și turiști care se aflau în vizită la Modena.

Autoritățile române și italiene precum și publicul participant au răsplătit cu binemeritate aplauze interpretarea coralei românești din Țara Crișurilor, reînnoind invitația de a reveni la Modena în primăvara anului viitor.

Oferta pentru admiterea din anul 2012 a Facultății de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” este:

Studii de licență:

► Specializarea: Teologie Ortodoxă
Pastorală (durata studiilor 8 semestre,
cursuri de zi)

► Specializarea: Teologie Ortodoxă
Asistență Socială (durata studiilor 6
semestre, cursuri de zi)

Studii de master:

► Specializarea: Istorie bisericească și
gândire creștină (durata 4 semestre, cursuri
de zi)

► Specializarea: Teologie pastorală
aplicată (durata 4 semestre, cursuri de zi)

► Specializarea: Teologie sistematică pe
fundamente biblice și patristice (durata 4
semestre, cursuri de zi)

Conducerea facultății este formată din:

–Decan: Pr. prof. univ. dr. Nicu
Dumitrașcu

–Prodecan: Diac. conf. Univ. dr. Pavel
Cherescu

–Secretar științific: Pr. prof. univ. dr.
Dumitru Megheșan

–Director de departament: Pr. lect. Univ. dr.
Viorel-Cristian Popa

Anul acesta la Universitatea din Oradea
au avut loc alegeri pentru funcția de rector
și o nouă echipă de conducere a
universității. În urma alegerilor, conducerea
Universității din Oradea este:

–Rector: Prof.univ.dr.ing. Constantin
Bungău

–Prorectori: Prof.univ.dr. Marcel Roșca-
Managementul Academic

Prof.univ.dr. Sorin Șipoș- Managementul
Cercetării și Relații Internaționale

Conf.univ.dr.Marcela Prada-Managementul
Resurselor Materiale și Patrimoniu

Prof.univ.dr.GheorgheTara-Managementul
Resurselor Financiare

Conf.univ.dr. Simona Trip-Managementul
Serviciilor Studentesti și Sociale

Director General Administrativ:

Prof.univ.dr.ing. Mircea Gordan

Director Economic:Ec. Crina Gherlea

Tot anul acesta, în luna iunie au loc
alegeri de decani în cadrul Universității, iar

candidații la această funcție în cadrul
Facultății de Teologie Ortodoxă sunt:

- Pr. prof. univ. dr. Dumitru Megheșan
- Pr. prof. univ. dr.Miron Erdei

Orizonturi teologice este o revistă
academică bianuală editată de Facultatea de
Teologie Ortodoxă "Episcop Dr. Vasile
Coman", Universitatea din Oradea, care
publică articole inedite despre orice temă
care se încadrează într-una din ramurile sau
preocupările teologiei. Ea propune o
perspectivă teologică ortodoxă, dar este în
același timp deschisă dialogului, astfel încât
găzduiește și articole provenind din alte
spații confesionale.

Paul Țop

CERCUL STUDENȚESC NIHIL SINE DEO

În cadrul Facultății de Teologie
Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” din
Oradea activează mai bine de un an și
jumătate un cerc teologic studențesc ce are
o serie de activități caritabile, culturale și
academice.

Nihil Sine Deo - acesta este numele
cercului studențesc care a fost atât de mult
dorit de studenți, dar și de cadrele didactice,
în special de Pr. prep. univ. George
Indrecan, duhovnic al facultății. Așa că la
inițiativa Pr. George și a unui grup de
studenți, cercul a luat ființă întâi prin
diversele întâlniri la care se discutau
diferite probleme și teme sociale, culturale
și teologice.

Apoi cercul studențesc a început o serie
de acțiuni caritabile prin strângerea de
fonduri, prin vizite în parohiile mai sărace
sau mai bine înstărite cu ajutorul cărora au
putut ajuta sub diferite forme familii mai
nevoiașе, în special cu ocazia marilor
sărbători (Moș Nicolae, Crăciun, Sfintele
Paști, etc.)

Familiiile ajutate au fost vizitate pe tot
parcursul anului, s-a păstrat o legătură

strânsă pentru a le fi alături în orice moment când aveau nevoie de sprijin. În aceste acțiuni filantropice, s-a colaborat și cu cercul studențesc al Facultății de Științe Economice, cele două cercuri având o relație foarte strânsă și deschidere reciprocă.

Pe lângă întruniri cu diferite teme, acțiuni caritabile, cercul a desfășurat o serie de programe specifice sărbătorilor: de Crăciun, grupul de studenți ai cercului au realizat o piesă de teatru care a fost reprezentată atât la Biblioteca Universității cât și acțiunea caritabilă *Balul Fulgilor de Nea* organizată de Universitatea din Oradea sub coordonarea d-nei Prorector Conf.univ. dr. Simona Trip, din partea căreia cercul a primit diplome de merit; s-au colindat o serie de instituții publice și private, care au ajutat cercul să-și ducă spre reușită acțiunile filantropice, o serie de școli și colegii din Oradea, dar și o serie de parohii din județul Bihor.

Toate aceste acțiuni au avut rolul de a pune în practică real misiunea Bisericii, de a-i face conștienți pe studenții teologi în special de responsabilitatea de a fi teolog, un creștin adevărat, de a acumula experiență în acest sens care să le fie de un real folos atunci când vor fi preoți, dascăli, asistenți sociali sau în orice domeniu ar activa.

Desigur că aceste activități vor aduce studenților o amintire frumoasă a anilor de studenție, a prietenilor pe care și le-au realizat, dar în special, o conștiința mereu trează și receptivă la problemele sociale.

Membrii cercului sunt studenți ai facultății noastre și nu numai. Așteptăm pe toți cei doritori de păstrare a valorilor morale, culturale și a tradițiilor autentice românești, precum și pe toți cei iubitori de biserică, să se înscrie în cadrul cercului.

Coordonator:

Pr. Prep. Univ. George Indreacan

Membrii biroului cercului:

Cionca Mihai

Filipcic Ioana

Mikulaș Bogdan

Secretar: Top Paul Dan

Ioan – Claudiu Mance

Pr. Prep. Univ. George Indreacan -

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman

Importanța Duhovnicului în viața spirituală a creștinului orthodox

În Teologia ascetică și mistică, duhovnicul reprezintă „o realitate caracteristică și definitorie a Ortodoxiei”¹. El ocupă un loc foarte important, atât în viața credincioșilor laici, cât și a clericilor și a monahilor². Fără să găsim scris undeva există totuși două feluri de duhovnici.

Cei dintâi sunt toți preoții cărora li s-a citit de către episcop o *hirotésie* specială, care le dă dreptul să asculte mărturisiri, să lege și să dezlege. În această categorie intră majoritatea preoților de parohie. Ceilalți sunt așa numiții „*părinți duhovnicești*”, „*gerontes*” sau „*stareți*”. „E vorba de aceia dintre duhovnici care au darul de a asculta, de a povățui, de a înțelege, de a găsi sfatul cel mai potrivit, de a contribui prin rugăciunea lor la limpezirea vieților personale ale altora”³.

Un astfel de „părinte duhovnicesc” e un om „cu dar”, cu multă putere duhovnicească, „e un om care a reușit să se deschidă iubirii lui Dumnezeu, să se golească de „eu” și de tot egoismul în așa fel încât să lucreze Dumnezeu printr-însul”⁴. El citește și descifrează cu ușurință sufletele, identifică bolile sufletești și le găsește „medicamentul spiritual” cel mai potrivit pentru vindecarea lor. Se poate

¹Antonie Plămădeală, *Cuvinte duhovnicești*, Sibiu, 2000, p.172.

²Idem, *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, Sibiu, 1983, p. 214.

³*Ibidem*, p. 215.

⁴Idem, *Cuvinte duhovnicești*, p. 267.

spune că e omul prin care ceilalți oameni îl văd și ajung să-l cunoască pe Dumnezeu¹.

„Părintele duhovnicesc sau „bătrânul” îmbunătățit este în esență o figură „harismatică” și profetică, care a primit slujirea sa prin lucrarea nemijlocită a Duhului Sfânt. Nu este investit de o mână omenească, ci de mâna lui Dumnezeu. Este o expresie a Bisericii ca „eveniment”, și nu a Bisericii ca instituție”².

Duhovnicul, indiferent de categoria din care face parte, trebuie să fie pe măsura fiecărui penitent. Dacă nu cu știința și cu cultura profană, cu acea știință și cultură duhovnicească dobândită prin har și prin nevoințe duhovnicești, care să-l ajute să poată pătrunde cu ușurință, în sufletul penitentului din fața lui.

El este omul în fața căruia poți plânge fără să te simți umilit, te poți acuza fără teama de urmări, te poți pedepsi spre îndreptare, te poți smeri cu adevărat fără teama că vei fi disprețuit, te poți simți iubit, îți poți refăce încrederea în bine, adevăr și dreptate, în puterea și în iubirea lui Dumnezeu³. Înaintea preotului duhovnic, își pleacă genunchii și cel cu diadema pe cap, de care se tem toți, îngenuche, însă, și sârmanul care nu are nici cămașă pe el.

„Aici, în acest scaun de duhovnicie, preotul are putere cât Dumnezeu”⁴. În fața mâinii lui, cu degetele închipuind semnul sfintei cruci și făcând acest semn deasupra capului celui ce s-a spovedit, diavolul fuge, păcatele se șterg, lanțurile cad, lacrimile se usucă, sufletul se dezleagă și pleacă

luminat, ușurat, vesel și fericit⁵. În scaunul duhovnicesc, preotul are o putere „pe care Dumnezeu n-a dat-o nici îngerilor, nici arhangelilor. Nu s-a spus îngerilor, ci oamenilor : „Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer și ori câte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer”(Mt.18,18). Au și stăpânitorii pământului puterea de a lega, dar leagă numai trupurile. Puterea de a lega a preoților, însă, leagă sufletele și străbate cerurile; Dumnezeu întărește sus în ceruri cele făcute de preoți jos pe pământ; Stăpânul întărește hotărârea dată de robi”⁶.

Pentru Sfântul Vasile cel Mare, „Duhovnic se numește cel ce nu mai viețuiește după trup, ci este purtat de Duhul lui Dumnezeu și se face fiu al lui Dumnezeu și a ajuns asemenea chipului Fiului lui Dumnezeu”⁷. Convorbirea cu un duhovnic e întotdeauna sacramentală⁸.

Duhovnicul este „cel ce dă naștere unor ființe duhovnicești, scoțându-le din vâltoarea patimilor și conducându-le spre slăvita libertate a fiilor lui Dumnezeu – el fiind acela care le oferă o nouă perspectivă și un nou sens al vieții”⁹. Fiecare părinte duhovnic este „ imaginea vie a lui Hristos, iar ucenicul este dator să-l asculte și să-l respecte”¹⁰.

El e acela cu care tratezi viața ta ca și cu Dumnezeu pentru că are puterea de a lega și dezlega, ceea ce în spiritualitatea ortodoxă definește marele rol al preotului și marea sa misiune pe pământ.

¹Ibidem, p. 267-268.

²Kallistos al Diokleii, *Paternitatea spirituală în Ortodoxie*, studiu atașat în loc de prefață la lucrarea lui Irénée Hausherr, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, trad. Mihai Vladimirescu, Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 7.

³Antonie Plămădeală, *Cuvinte duhovnicești*, p.161-162.

⁴Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigore din Nazianz și Sfântul Eftrem Sirul, *Despre Preoție*, Trad. rom., introducere, note și un cuvânt înainte de Pr.D. Fecioru, Ed. IBMBOR, Buc. 1987, p.11.

⁵Ibidem, p.11.

⁶Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre Preoție*, op. cit., p. 59.

⁷Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, XXVI, Trad. rom., introducere, note și indici de Pr.Prof.Dr. Constantin Cornițescu și Pr.Prof.Dr.Teodor Bodogae, în Col. „P.S.B.”, vol.12, Ed. IBMBOR, Buc., 1988, p. 75.

⁸Dr. Antonie Plămădeală, *Tradiție și libertate...*, p. 215.

⁹*Comori duhovnicești din Sfântul Munte Athos*, Trad. rom. de prof. Paul Bălan, Ed. Bunavestire, Bacău, 2001, p. 8.

¹⁰Ibidem, p. 114.

Putem spune, fără să greșim, că Duhovnicul „...nu este nimic altceva decât cel care ține locul Mântuitorului și mijlocește între Dumnezeu și om și oferă lui Dumnezeu mântuirea celor care i s-au încredințat lui”¹.

*Pr. lect. univ. dr. Emil Cioară
Facultea de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”*

noi înșine să dorim ca numele Lui, care întotdeauna este sfânt, să fie socotit sfânt și în mijlocul oamenilor, adică, să nu fie disprețuit, fapt care folosește oamenilor și nu lui Dumnezeu.

(Fer. Augustin, *Scrisori*, 130, XI, 21)

drd. Corneliu Clop

SINAXAR

TRADUCERI INEDITE DIN PĂRINȚII BISERICEȘTI ORATIO DOMINICA

Nobis ergo verba necessaria sunt, quibus commoneamur et inspiciamus, quid petamus, non quibus Dominum seu docendum seu flectendum esse credamus. Cum ergo dicimus: Sanctificetur nomen tuum, nos ipsos admonemus desiderare, ut nomen eius, quod semper sanctum est, etiam apud homines sanctum habeatur, hoc est non contemnatur, quod non Deo, sed hominibus prodest. (ed. A. Goldbacher, *CSEL*, 44)

Prin urmare, nouă ne sunt necesare [acele] cuvinte, prin intermediul cărora să ne amintim și să ne gândim la ceea ce [trebuie] să cerem, nu cele prin intermediul cărora să credem că trebuie să-I arătăm noi sau să-L convingem pe Dumnezeu [ce trebuie să ne dea]. Așadar, când spunem: *Sfințească-se numele Tău*², ne îndemnăm pe

1. *Sfintei mari Mucenițe Irina (5 Mai)*

Aceasta a fost singura fiică născută lui Liciniu, regele din cetatea ce se cheamă Maghedon. La început sfânta s-a numit Penelope, și atât strălucea cu frumusețea trupului, încât întrecea pe vârstnicile ei. Ea trăia într-un turn înalt zidit de tatăl său, cu treisprezece fecioare frumoase, având multă avere spre slujba ei, fiind învățată de oarecare bătrân Apelian.

Într-una din zile, ea a văzut că a venit o porumbiță, și aducând o ramură de măsline, a pus-o pe masă; iar un vultur aducând o cunună făcută din flori a pus-o pe masă. Apoi a văzut că a venit pe altă fereastră un corb și a pus un șarpe pe masă. De acestea mirându-se ea, și cugetând ce pot să însemne a întrebat pe bătrânul Apelian, care i le-a dezlegat: porumbița este nevoița gândului ei și ramura cea de măsline este pecetea lucrurilor și deschiderea botului; iar vulturul, care este împărat celorlalte păsări, prin cunună îi însemna biruința spre bunătațile cele alese; iar corbul care adusese șarpele, însemna necazul și reaua ei

¹Sf. Vasile cel Mare, *Constituțiile ascetice*, XXVII, 4, Trad. rom., introducere, indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, în Col. „P.S.B.”, vol. 18, Ed. IBMBOR, Buc., 1989, p. 514.

²Cererea I:

Sf. CIPRIAN, *Despre rugăciunea domnească în Apologetii de limbă latină*, trad. rom. de Prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și Prof. David Popescu, introd., note și indici de prof. Nicolae Chițescu, col. “PSB”, 3, Ed. IBMBOR, București, 1981, p. 470: „Apoi spunem: Sfințească-se numele Tău, nu pentru că dorim ca Dumnezeu să fie sfințit în rugăciunile noastre, ci pentru că-I cerem Domnului ca numele Lui să se sfințească în noi.”

Sf. IOAN GURĂ de AUR, *Omiliile la Matei în Scrieri*, partea a III-a, trad. rom., introd., indici și note de Pr. D. Fecioru, col. “PSB”, 23, Ed. IBMBOR, București, 1994, p.

251: “Prin urmare, Sfințească-se, înseamnă slăvească-se. Cu alte cuvinte, Hristos spune așa: Învrednicește-ne să ducem o viață așa de curată, încât prin noi să te slăvească toți oamenii.”

ORIGEN, *Despre rugăciune în Scrieri Alese*, partea a II-a, trad. rom. de pr. prof. T. Bodogae și pr. prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, studiu introductiv și note de pr. prof. Teodor Bodogae, col. “PSB”, 7, Ed. IBMBOR, București, 1982, p. 248: “Cuvintele Sfințească-se numele Tău, arată că ori nu s-a împlinit cererea, ori că cel care a dobândit-o se roagă ca ea să-I rămână și să nu se sfârșească.”, în continuarea explicației a doua posibilitate este adoptată.

pătimire. Se spune că i s-a dat numele prin chemare de înger, în loc de Penelope, fiind numită Irina, și că acel înger a învățat-o credința lui Hristos și i-a spus că se vor mânui multe suflete printr-însa. Auzind tatăl ei, a vrut să o pedepsească fiind călcată de cai, dar unul din cai l-a omorât după care sfânta l-a înviat. Sfânta a mai săvârșit multe minuni și prin ea mulți au trecut la creștinism.¹

2. *Sfântul Apostol Simon Zilotul (10 Mai)*

Acesta este Simon, care se numește și Natanael, cel ce a fost mire la nunta cea din Cana, unde a fost chemat Hristos cu ucenicii Săi și a prefăcut apa în vin. Deci văzând Simon minunea aceasta a lăsat mireasa, nunta și casa, și a urmat după Hristos, prietenul și făcătorul de minuni și aducătorul de mireasă, și Mirele sufletelor celor curate. El a fost cu apostolii în foișor, când s-a pogorât Duhul Sfânt în chip de limbi de foc, și umplându-se de Acesta și înconjurând mai tot pământul, a ars toată înșelăciunea mulțimii zeilor, și trecând prin toată Mauritania și prin Africa a propovăduit pe Hristos.

Și după aceea mergând în Britania, și luminând pe mulți cu cuvântul Evangheliei, a fost răstignit și îngropat acolo; și precum a avut râvnă fierbinte spre Atotțiitorul Dumnezeu, a dobândit și numele după chipurile și obiceiurile sale.¹

3. *Sfânta Muceniță Glicheri (13 Mai)*

Aceasta a trăit în zilele împăratului Antonin și a guvernatorului Savin, în cetatea Traianopolei. Și aducând guvernatorul jertfă idolilor în cetate, sfânta a făcut semnul cinstitei cruci pe frunte, și a mers la guvernator, declarând că este creștină și roaba lui Hristos. Și îndemnând-o guvernatorul ca să jertfească, ea a intrat în capiște și, făcând rugăciune către Dumnezeu, a surpat idolul lui Dia și l-a zdrobit. Iar păgânii ce erau acolo aruncau

cu pietre asupra ei și nu o ajungeau. De aceea au spânzurat-o de coșite și au strujit-o și au pus-o în temniță, dându-se poruncă să nu i se dea mâncare multe zile. Dar ea primind hrană prin înger, nici un rău n-a pățimit; și intrând la dânsa în temniță și găsimd o strachină și pâine și lapte și apă, cu toate că temnița era încuiată s-au îngrozit guvernatorul și cei ce erau cu el.

După aceea a fost supusă la multe felurite chinuri și rămânând nevătămată, a făcut pe temnicerul Laodichie să se cutremure și să mărturisească pe Hristos, pentru care i s-a tăiat capul. Iar sfânta a fost dată la fiare și așa și-a dat suflul la Dumnezeu, și se îngropă sfintele ei moaște în Iraclia Traciei.³

4. *Sfântul Mucenic Licario (7 Iunie)*

Acesta era din Egipt, din cetatea Ermu, și pentru credința în Hristos fiind adus la cercetare și silit să se lepede de Hristos, și neplecându-se, a fost pus într-o închisoare întunecoasă și cu rău miros. Iar după câteva zile fiind scos, a fost bătut cu toiege de fier și chinuit în multe chipuri. După această a fost silit să bea ierburi otrăvitoare, dar după ce le-a băut rămânând nevătămat, a atras la credința lui Hristos pe cel ce l-a adăpat cu otravă, căruia i s-a tăiat capul. Iar sfântul după ce a fost iarăși chinuit și-a primit moartea prin sabie.⁴

5. *Sfântul Mucenic Timotei, episcopul Prusiei (10 Iunie)*

Acesta a trăit în zilele lui Iulian Paravatul (Apostatul), chivernisindu-și bine Biserica ce luase. Și păstorind duhovnicește poporul dintr-însa, și având dar de minuni nespuse, a ucis cu ajutorul acoperământului Sfințelor Taine un balaur mare, care cu răutatea celui încuibat în locul acela, ucigașul zic de oameni și vechiul balaur, omora și pe oamenii ce treceau prin acel loc și dobitoacele numai cu suflatul lui le strica de piereau, încât în scurt timp fusese părăsit

¹Sinaxar, Mineiul luni Mai, Ed.IBMBO, București, 1972, pag. 32.

¹Ibidem, pag. 81

³Ibidem, pag. 120

⁴Sinaxar, Mineiul luni Iunie, Ed.IBMBO, București, 1972, pag. 62

drumul ce este între Prusa și între apele cele fierbinți.

Și aflând paravatul Iulian minunile ce făcea sfântul, a trimis de l-au omorât. Și se face prăznuirea lui în sfântul său martiriu, ce este înăuntrul cinstitei case de bolnavi, care se află în Devteron.⁵

Dan Ovidiu Botiș

ANECDOTE

- - Domnii mei, spune judecătorul, reclamantul mi-a trimis un cec de 5000 \$, pârâtul un cec de 10000 \$. I-am restituit pârâtului 5000 \$, așa că acum pot împărți dreptatea cu toată imparțialitatea.

Un evreu habotnic se plimba pe stradă în ziua de sabat și găsește un portofel plin cu bani. Cum nu avea voie să se aplece a început să zică :

- Doamne fă o minune, portofelul este plin cu bani !

- Doamne fă o minune, portofelul este plin cu bani !

- Doamne fă o minune, portofelul este plin cu bani !

Și atunci, Dumnezeu a făcut o minune și pe o rază de 5 metri în jurul portofelului s-a făcut ziua de marți.

- Un funcționar de bancă îi atrage atenția unei doamne care prezintă un cec cu valoare foarte mare, că semnătura de pe cec nu seamănă deloc cu a soțului ei.

- E și normal, răspunde femeia, când soțul meu refuză să semneze un cec mai mare, îl schimb.

- Soțul către soție :

- Iar ești nemulțumită ! Ai două pălării la acest pardesiu.

- Greșești, n-am decât un pardesiu la aceste două pălării.

- Doctorul către pacient :

- Regimul dumitale alimentar e simplu : cum îți place o mâncare, cum trebuie să renunți la ea !

- Tatăl îi spune fiului :

- E timpul să te descurci singur, doar n-ai pretenția ca maică-ta să ne întrețină pe amândoi.

- - Iar ai spart farfuriile !

- Da, dar de data asta am avut noroc. Le-am spart înainte de a le spăla.

- Un texan bogat intră într-un hotel urmat de un număr impresionant de hamali care duc schiuri și echipament de munte.

- Dar, domnule, aici nu avem zăpadă !

- Știu, răspunde texanul. Zăpada va sosi cu restul bagajului...

- - Rușine, îl admonestează șeful personalului pe salariatul întors dintr-o învoire de două zile, ați cerut două zile libere ca să plecați la nunta surorii. Ei bine sunteți un mincinos.

- De ce ?

- Pentru că am vorbit cu sora dvs. Mi-a spus că nu e vorba de nici o căsătorie.

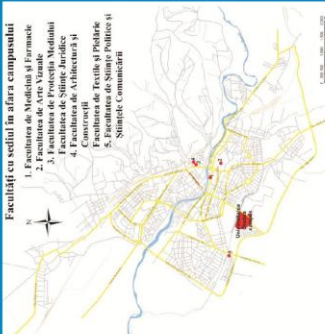
- Înseamnă că în această poveste există doi mincinoși.

- Adică cum ?

- Foarte simplu. N-am nici o soră!

Filipic Ioana

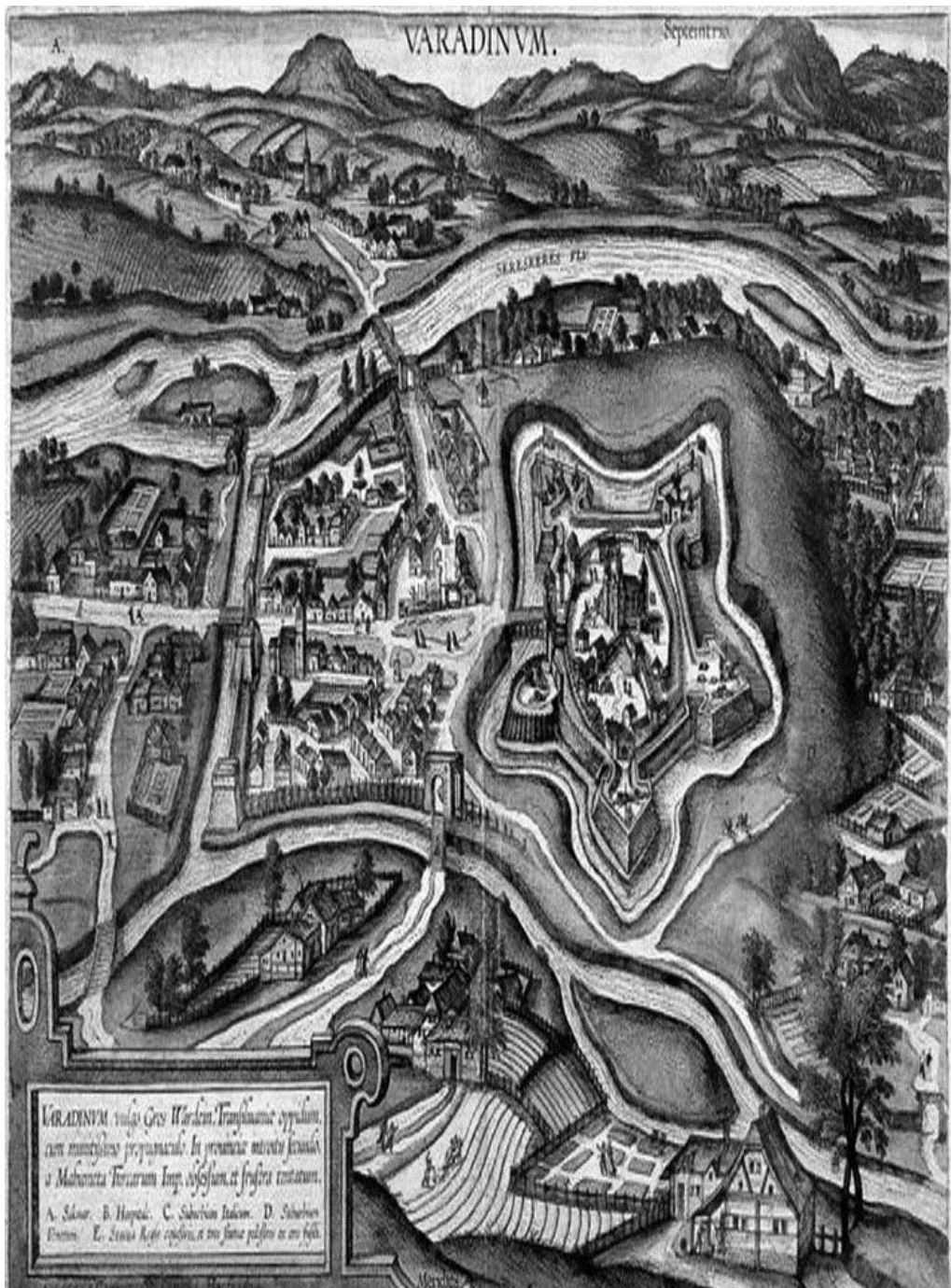
- Fig. 2

- [illegible]

Biericuța de lemn din Campul Universității din Oradea

Cetatea Oradea

Colectivul de Redacție

Redactor Șef: Țop Paul-Dan
Secretar de Redacție: Iștoc Daniel
Designer: Bronț Maria-Corina
Tehnoredactor: Mance Ioan Claudiu
Corectare: dr. Tomoioagă Anca
Responsabil de număr: Mikulaș Bogdan-Ionuț
Responsabili pe secții sau domenii
Teologie Biblică- Bențe Andrei
Teologie Sistematică- Ferteș Adrian
Teologie Istorie și Gândire Creștină- Țop Paul-Dan
Teologie Aplicată- Mance Ioan Claudiu
Patrologie și Literatură Post-patristică- Iștoc Daniel
Teologie Asistență Socială- Filipciș Ioana
Spiritualitate - Botiș Ovidiu Dan
Artă Creștină- Bronț Maria Corina

Referenți Științifici:

Pr.Lect.Univ.Dr. Viorel-Cristian Popa - Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”
Diac.Asistent Univ.Dr. Florin Tomoioagă - Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”
E-mail: revistaprinicipii@yahoo.com

Colaboratori:

Pr. prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu - decan al Facultății de Teologie Ortodoxă
„Episcop Dr. Vasile Coman”
Prof.univ.dr. Marius Țepelea - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr.
Vasile Coman”
Pr. lect. univ. dr. Emil Cioară - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr.
Vasile Coman”
Pr. Prep. Univ. George Indrecan - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop
Dr. Vasile Coman”
Singhel Antonie Vaș - Mănăstirea Izbuș
Clop Corneliu – drd. al Facultății de Limbi și literaturi străine, secția Studii
literare și culturale, Universitatea din București

ISSN 2285 – 0511